

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, Z. Ú., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**PORUŠOVÁNÍ VEŘEJNÉHO POŘÁDKU
NA SPORTOVNÍCH UTKÁNÍCH:
ROLE FANOUŠKOVSKÝCH FRAKcí**

Autor práce: Václav Patera, DiS.

Studijní program: Bezpečnostně právní činnost

Forma studia: Kombinovaná

Vedoucí práce: Mgr. et Mgr. Radek Fabian

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

2025

VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH STUDIÍ, z. ú.
Žižkova tř. 1632/5b, 370 01 České Budějovice

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jméno a příjmení studenta: Václav Patera, DiS.

Studijní program: Bezpečnostně právní činnost

Forma studia: Kombinovaná

Místo studia: Příbram

Název bakalářské práce: Porušování veřejného pořádku na sportovních utkáních: Role fanouškovských frakcí

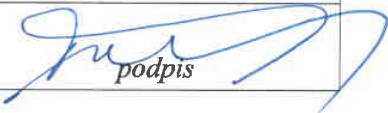
Název bakalářské práce v anglickém jazyce: Violation of Public Order at Sports Matches: The Role of Fan Fractions

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

Vedoucí bakalářské práce: Mgr. et Mgr. Radek Fabian

Datum zadání bakalářské práce: prosinec 2024

Cíl bakalářské práce: Hlavním cílem bakalářské práce je zjistit příčiny vzniku diváckého násilí, definovat průběh násilí a vymezit následky tohoto jednání v kontextu hokejových a fotbalových fanoušků. Vedlejším cílem je srovnat tyto příčiny a faktory ve fotbalovém a hokejovém prostředí a navrhnout konkrétní opatření k prevenci tohoto druhu trestné činnosti, které by mohlo přispět k minimalizaci násilného chování mezi fanoušky.

Student: Václav Patera, DiS.	30.12.2024 datum	 podpis
Vedoucí práce: Mgr. et Mgr. Radek Fabian	31.12.2024 datum	 podpis

Schvaluji zadání bakalářské práce:

Vedoucí katedry: doc. JUDr. Roman Svatoš, Ph.D.	27.1.2025 datum	 podpis
Prorektor pro studium a vnitřní záležitosti: doc. PhDr. Miroslav Sapík, Ph.D.	28.1.2025 datum	 podpis
Rektor: doc. Ing. Jiří Dušek, Ph.D.	3.2.2025 datum	 podpis

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v seznamu použitých zdrojů.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce v elektronické podobě ve veřejně přístupné části infodisku VŠERS, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky vedoucího a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce systémem na odhalování plagiátů.

Václav Patera, DiS.....

Děkuji vedoucímu bakalářské práce Mgr. et Mgr. Radkovi Fabianovi za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

ABSTRAKT

PATERA, V. *Porušování veřejného pořádku na sportovních utkáních: Role fanouškovských frakcí: bakalářská práce*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2025. 70 s. Vedoucí bakalářské práce: Mgr. et Mgr. Radek Fabian

Klíčová slova: chuligáni, ultras, veřejný pořádek, sportovní akce

Tato bakalářská práce obsahuje v teoretické části sedm kapitol, které podrobně analyzují problematiku spojenou se sportovními událostmi, které dlouhodobě představují významný předmět zájmu bezpečnostních složek a mediální sféry. Úvodní kapitola představí cíle a metodiku bakalářské práce. Druhá kapitola obsahuje detailní charakteristiku návštěvníků sportovních utkání. Následující kapitola se zaměřuje na historický vznik a vývoj sportovního diváctví a fanouškovských skupin. Čtvrtá kapitola pojednává o některých specifických problémových jevech provázející fanouškovské chování. Autor se v páté kapitole věnuje preventivním opatřením a způsobům, jak různé subjekty přistupují k řešení problematiky násilí fanoušků na sportovních utkáních. V poslední kapitole teoretické části se nachází kapitola obsahující přehled trestných činů spojených s fanouškovstvím na sportovních utkáních s podrobným popisem jejich skutkové podstaty.

Hlavním cílem bakalářské práce je zjistit příčiny vzniku diváckého násilí, definovat průběh násilí a vymezit následky tohoto jednání v kontextu hokejových a fotbalových fanoušků. Vedlejším cílem je srovnat tyto příčiny a faktory ve fotbalovém a hokejovém prostředí a navrhnout konkrétní opatření k prevenci tohoto druhu trestné činnosti, které by mohlo přispět k minimalizaci násilného chování mezi fanoušky.

V praktické části byla využita metoda účasti a pozorování. Autor čerpá z vlastní účasti na vybraných utkáních. Kombinací pozorování z praxe a metody komparace usiluje o komplexní zhodnocení problematiky.

ABSTRACT

PATERA, V. *Violation of Public Order at Sports Matches: The Role of Fan Fractions: Bachelor Thesis*. České Budějovice: The College of European and Regional Studies, 2025. 70 pgs. Supervisor: Mgr. et Mgr. Radek Fabian

Key words: Hooligans, ultras, public order, sporting event

This bachelor's thesis consists of seven chapters in the theoretical section, which provide a detailed analysis of issues related to sporting events – an area that has long represented a significant focus of interest for both security forces and the media. The introductory chapter outlines the objectives and methodology of the thesis. The second chapter offers an in-depth typology of sports event attendees. The following chapter focuses on the historical development of sports spectatorship and the emergence of fan groups. Chapter four addresses specific problematic phenomena associated with fan behavior. The fifth chapter is devoted to preventive measures and various approaches adopted by stakeholders in dealing with fan-related violence at sporting events. The final chapter of the theoretical section provides an overview of criminal offenses linked to fan activity, including a detailed description of their legal elements.

The main objective of the thesis is to identify the causes of spectator violence, define its progression, and determine its consequences in the context of football and ice hockey fan communities. A secondary aim is to compare these causes and contributing factors across football and hockey environments and to propose concrete preventive measures that could help reduce violent behavior among fans.

The practical part employs the methods of participation and observation. The author draws upon personal experience from selected matches. By combining field observations with comparative analysis, the thesis aims to offer a comprehensive evaluation of the issue.

Obsah

Úvod.....	9
1 Cíl a metodika bakalářské práce	12
2 Charakteristika návštěvníků sportovního utkání	13
2.1 Diváci	13
2.2 Fanoušci	15
2.3 Ultras	16
2.3.1 Pyrotechnika.....	17
2.4 Chuligáni / Hooligans	18
2.5 Vandalové	20
3 Počátky sportovního diváctví.....	21
3.1 Počátky a průběh diváckého násilí.....	21
3.2 Vznik ultras	21
3.3 Vznik hooligans	22
4 Typické jevy ve spojitosti s fanouškovstvím a hooligans.....	23
4.1 Rasismus	23
4.1.1 Skinheads	24
4.2 Alkohol, nedílná součást tribuny.....	25
4.2.1 Alkofans	26
4.2.2 Zákazy	27
4.3 Hromadné chování	28
5 Prevence a opatření proti problematice fanouškovského běsnění na tribuně i mimo ni	31
5.1 Pořadatelská služba (bezpečnostní agentura).....	31
5.2 Fotbalové organizace	32
5.2.1 FAČR	33
5.2.2 UEFA a FIFA.....	34
5.3 Obecní policie a Policie České republiky	35

6	Nejčastěji páchané trestné činy ve spojitosti se sportovním diváctvím + skutková podstata trestného činu.....	39
6.1	§ 358 Výtržnictví.....	40
6.2	§ 146 (§ 145 Těžké) Ublížení na zdraví, §148 (§ 147 Těžké) Ublížení na zdraví z nedbalosti.....	41
6.3	§ 158 Rvačka.....	43
6.4	§ 228 Poškození cizí věci.....	44
6.5	§ 325 Násilí proti úřední osobě	45
6.6	§173 Loupež.....	46
6.7	§ 355 Hanobení národa, rasy, etnické nebo jiné skupiny osob	47
7	Metodika zpracování praktické části.....	49
7.1	Metoda sběru dat	49
8	Praktická část	50
8.1	Dynamo České Budějovice – Viktoria Plzeň 27. 08. 2022 Seznámení s realitou 50	
8.2	Viktoria Plzeň – Dynamo České Budějovice 10. 12. 2023 Vítejte u nás.....	53
8.3	Viktoria Plzeň – Sparta Praha 22.05.2024 Pole na hřišti	55
8.4	HC Škoda Plze – HC Oceláři Třinec 10. 12. 2023 Po fotbale na hokej.....	58
8.5	Škoda Plzeň – Rytíři Kladno 09. 10. 2024 Tentokrát jako security.....	59
8.6	Komparace zjištěných poznatků	63
8.7	Návrh na preventivní a bezpečnostní opatření	64
	Závěr	66
	Seznam použitých zdrojů	68
	Seznam zkratek	70

Úvod

Tématem této bakalářské práce je „Porušování veřejného pořádku na sportovních utkáních: Role fanouškovských frakcí“. Sportovní utkání, především fotbalová a hokejová, představují v České republice jedny z nejnavštěvovanějších veřejných akcí. Atmosféra na tribunách bývá často intenzivní a emocionálně nabitá, což souvisí s kolektivním prožíváním sportovního výkonu a rivalitou mezi fanoušky. Pro většinu návštěvníků je sportovní utkání kulturním a společenským zážitkem, avšak existují skupiny, jejichž primární motivací není samotný sport, ale projevy extrémního fanouškovství. Tyto projevy mohou vyústit až ve výtržnosti, násilí či jiné formy narušování veřejného pořádku.

V posledních desetiletích se problematika diváckého násilí a dalších negativních jevů na sportovních akcích stala předmětem zájmu nejen sportovní veřejnosti, ale také bezpečnostních složek, pořadatelských služeb a odborníků na společenské jevy. Tento fenomén má mnohohrstevnatý charakter, ovlivněný sociálními, kulturními a psychologickými faktory. Významné jsou také rozdíly mezi jednotlivými typy sportů, konkrétně mezi fotbalem a hokejem, co se týče chování fanoušků, bezpečnostních opatření či organizačních postupů. Přes tyto rozdíly však zůstává společným rysem přítomnost fanouškovských frakcí, jako jsou ultras či hooligans, které jsou často spojovány s rizikovým chováním a násilím.

V teoretické části práce je nejprve věnován prostor charakteristice jednotlivých skupin návštěvníků sportovních akcí, jako jsou běžní diváci, aktivní fanoušci, ultras, chuligáni či vandalové. Dále jsou popsány historické souvislosti vzniku fanouškovských subkultur a klíčové jevy, které se s těmito skupinami pojí, včetně rasismu, užívání alkoholu, pyrotechniky nebo specifického hromadného chování. Následující kapitoly se zaměřují na bezpečnostní opatření a roli institucí, jako jsou pořadatelské služby, Policie ČR či fotbalové asociace. Součástí práce je i přehled nejčastěji páchaných trestných činů souvisejících s diváckým násilím a právní rámec jejich postihu.

Cílem této práce je komplexně identifikovat příčiny a faktory vedoucí ke vzniku diváckého násilí v prostředí sportovních utkání, analyzovat jeho průběh a vymezit následky tohoto jednání. Práce se zaměřuje na fotbalové a hokejové fanouškovské skupiny, přičemž zvláštní pozornost je věnována jevům souvisejícím s narušováním veřejného pořádku, jež jsou vyvolávány aktivitami fanouškovských skupin. Vedle

hlavního cíle je významnou součástí práce také komparace vybraných aspektů násilného chování ve fotbalovém a hokejovém prostředí s cílem identifikovat rozdílné či společné charakteristiky těchto projevů. Na základě zjištěných poznatků jsou formulovány návrhy konkrétních preventivních a bezpečnostních opatření, která by mohla přispět ke snížení výskytu násilností a přispět ke kultivaci fanouškovského prostředí v České republice.

Metodologicky je práce postavena na kombinaci kvalitativních výzkumných metod, jež umožňují detailní a hloubkovou analýzu sledované problematiky. Stěžejní metodou je případová studie založená na přímém pozorování konkrétních sportovních utkání, kterých se autor osobně účastnil. Celkem byly analyzovány tři fotbalová a dvě hokejová utkání vybraná s ohledem na jejich rizikovost, úroveň fanouškovské aktivity a možnost výskytu incidentů. Každé utkání je zkoumáno z hlediska chování fanoušků, reakcí bezpečnostních složek a celkové atmosféry v průběhu zápasu a v jeho bezprostředním okolí. Významný důraz je kladen na identifikaci momentů, které vyústily v konfliktní situace či narušení pořádku a na způsoby řešení těchto situací ze strany pořadatelské služby a policie.

Doplňkově byla použita metoda komparace, která slouží k porovnání zjištěných jevů a charakteristik mezi fotbalovým a hokejovým prostředím. Porovnání zahrnuje aspekty jako míra organizovanosti a strukturovanosti fanouškovských skupin, četnost a formu násilného chování, vliv konzumace alkoholu na atmosféru utkání a efektivitu zásahů bezpečnostních složek. Tato komparace umožňuje lépe pochopit odlišnosti a shody mezi oběma sporty, což je nezbytné pro efektivní formulaci preventivních opatření a doporučení.

Zkoumání diváckého násilí a rolí fanouškovských frakcí na sportovních utkáních má výrazný praktický význam. Násilné projevy nejen ohrožují bezpečnost návštěvníků a pracovníků stadionu, ale také negativně ovlivňují image sportu a jeho společenskou roli. Práce si proto klade za cíl přispět k hlubšímu porozumění této problematice a nabídnout konkrétní podněty pro zlepšení bezpečnostních mechanismů, které mohou být využity pořadateli, bezpečnostními agenturami, policií i sportovními kluby. Zároveň je důležité zvýšit povědomí o rizicích spojených s nevhodným chováním fanoušků a podpořit kultivaci fanouškovské kultury.

Výběr tohoto tématu vychází z dlouhodobého zájmu autora o problematiku sportovního fanouškovství a bezpečnosti na stadionech, stejně jako z osobních zkušeností

a pozorování během účasti na sportovních akcích. Tato práce tak spojuje teoretický rámec založený na odborné literatuře a právních předpisech s praktickými poznatky získanými přímo v terénu. Komplexní přístup, který kombinuje analýzu, komparaci a návrhy konkrétních opatření, umožňuje poskytnout ucelený pohled na problematiku porušování veřejného pořádku ve sportovním prostředí a podpořit efektivní řešení tohoto fenoménu v praxi.

1 Cíl a metodika bakalářské práce

Cílem této bakalářské práce je identifikovat příčiny a faktory vedoucí ke vzniku diváckého násilí v prostředí sportovních utkání, analyzovat jeho průběh a vymezit následky tohoto jednání, a to v kontextu fotbalových a hokejových fanouškovských skupin. Práce se soustředí především na jevy spojené s narušováním veřejného pořádku, které vyplývají z aktivity fanouškovských frakcí, jako jsou ultras a hooligans.

Vedlejším cílem je srovnat vybrané aspekty násilného chování ve fotbalovém a hokejovém prostředí a na základě tohoto porovnání navrhnout konkrétní preventivní a bezpečnostní opatření, která by mohla přispět ke snížení výskytu výtržností a ke kultivaci fanouškovského prostředí v České republice.

K dosažení uvedených cílů byla v praktické části využita kombinace kvalitativních výzkumných metod. Stěžejní metodou je případová studie, která je založena na přímém pozorování konkrétních sportovních utkání, jichž se autor osobně účastnil. Jedná se o tři fotbalová a dvě hokejová utkání, která byla vybrána s ohledem na rizikovost, fanouškovskou aktivitu a možný výskyt incidentů. Každé utkání je analyzováno z hlediska chování fanoušků, reakcí bezpečnostních složek a celkové atmosféry před, během a po zápase. Důraz je kladen na identifikaci momentů, které vedly ke konfliktním situacím nebo narušení pořádku.

Doplňkově byla využita také metoda komparace, která slouží k porovnání zjištěných jevů mezi fotbalovým a hokejovým prostředím. Porovnávané aspekty zahrnují především míru organizovanosti fanouškovských skupin, četnost a formu násilného chování, vliv alkoholu na atmosféru utkání a efektivitu zásahů bezpečnostních složek.

2 Charakteristika návštěvníků sportovního utkání

Chování sportovního obecnstva upoutává pozornost médií, politiků a bezpečnostních složek již řadu let, a to po celé Evropě.¹ Sportovní utkání představují enormně navštěvované společenské události, přičemž stadiony napříč Evropou pravidelně navštíví desetitisíce diváků. Značný zájem fanoušků některých sportovních klubů dokládá zájem o vstupenky, kterých bývá méně než zájemců. Například v Německu se na domácí zápasy fotbalového klubu Borussia Dortmund pravidelně dostavuje v průměru přibližně 75 tisíc příznivců. Při takovém množství účastníků je nevyhnutelné, že se na stadionu setkávají lidé s odlišnými názory, motivacemi i způsoby vnímání sportu. Někteří návštěvníci přicházejí zejména kvůli společenskému zážitku a kulturní atmosféře veřejné události, takové jedince lze označit jako běžné diváky. Další skupinu tvoří oddaní příznivci, kteří přicházejí aktivně podpořit svůj oblíbený klub; mezi nimi se často nacházejí i tzv. ultras, tedy fanoušci s intenzivním a organizovaným přístupem ke klubové podpoře. V neposlední řadě stadiony navštěvují také radikálnější skupiny, označované jako hooligans nebo rowdies, které jsou známé svou tendencí k narušování veřejného pořádku.

Násilné běsnění fanoušků se nazývá jako fotbalové chuligánství, někdy je také označováno „anglickou chorobou“. Fotbalové chuligánství se v poslední době stalo často řešenou problematikou z politických, mediálních a akademických stran. Výjimkou není ani Česká republika. I zde jsme svědky častých činů chuligánských skupin. Ovšem v porovnání s Evropou, se u nás chuligánská aktivita odehrává v nižším měřítku. I přesto se nedá tato problematika podceňovat. Ovšem pravděpodobně neznalost a nepochopení tohoto jevu vymezuje názor na něj. Důležité je rozdělovat skupiny lidí, kteří navštěvují fotbalové zápasy a s jakým záměrem.²

2.1 Diváci

Diváka lze nejlépe definovat jako neaktivního a objektivního diváka. Tato skupina se dále rozděluje do dalších podskupin:

- nepravidelní návštěvníci, kteří sportovní utkání navštíví zřídka a spíše příležitostně,

¹ SCHOLZ, P. *Problematika fotbalového diváctví v České republice aneb „Quo vaditis, fotbaloví příznivci?“*. Brno: Paido, s.r.o., 2018, s. 41.

² Tamtéž s. 41.

- fanoušci jiných týmů, než právě hrají,
- pozorovatelé z jiných klubů – může se jednat například o trenéra reprezentace, který přišel zhlédnout výkony hráčů, které se chystá nominovat,
- doprovod – například rodič dítěte, většinou se jedná o ženy.

Ve všech skupinách se jedná tedy o osoby, které nemají žádný vztah k aktérům sportovního utkání, a tak na hru přihlíží neutrálně.³

Diváci obvykle nenosí klubové oblečení ani doplňky.

V mnoha případech divák spojí sportovní akci s gastronomií. Na stadionu má příležitost ochutnat místní speciality, které si běžně jinde nedá. K tomu může zkusit místní pivo nebo limonádu, jež se zde čepují.⁴ Tvrdší jádro fanoušků je i proto často nazývá “párkaři”.

Častým jevem je, že divák není vždy přítomný na stadionu, ale sleduje sportovní klání z pohodlí domova, hospody, restaurace apod. Dnešní doba nabízí mnoho alternativ, jak zápas vidět, i přesto, že nejsme přítomni na stadionu, a to pomocí televize, počítače či telefonu z jakéhokoliv místa. Tahle možnost také divákům nabízí rozšířené možnosti v podobě opakovaného záběru, zpomaleného záběru či jiné moderní technologie, které na stadionu nejsou k dispozici.⁵ I když situace se i v tomto pohledu mění. V poslední době autor navštívil několik fotbalových stadionů, kde se promítají zajímavé akce z utkání na velkoplošné obrazovce. Dokonce na stadionu Stamford Bridge, kde hraje své zápasy slavný fotbalový tým Chelsea, byla obrazovka (TV) na tribuně, a to přímo nad hlavami sedících, aby diváci mohli shlédnout opakované záběry z navštíveného utkání.

Další častou situací bývá, že největší počet takových diváků najdeme na stadionu při zápasech, které jsou atraktivní, například zápasy prestižních týmů. Divák má ve většině případů místo na hlavní tribuně, popřípadě dále od sektoru fandících fanoušků, který se slangově nazývá “kotel”, aby měl na pozorování klid.⁶ Lze sem zařadit i VIP hosty – sponzory, významné hosty, kteří využívají sportovní utkání spíše k navazování obchodních kontaktů.⁷

³ SCHOLZ, P. *Problematika fotbalového diváctví v České republice aneb „Quo vaditis, fotbaloví příznivci?“*. Brno: Paido, s.r.o., 2018, s. 44.

⁴ Tamtéž s. 44.

⁵ Tamtéž s. 44.

⁶ Tamtéž s. 44, 45.

⁷ KASAL, J. *Násilí na stadionech jako odraz kultury*. Hradec Králové: Gaudemus, 2013, s. 25.

2.2 Fanoušci

Typicky jedinci, kteří pravidelně navštěvují zápasy svého oblíbeného týmu, ke kterému mají citový vztah. Fanoušek má jednoznačné představy o vývoji zápasů a emotivně prožívá s klubem úspěchy i neúspěchy. V mnoha případech se stávají fanatickými fanoušky, kteří jen zřídka vynechávají zápasy.⁸ Častý i proto bývá přerod z fanouška na člena ultras. Některá odborná literatura tyto skupiny spojuje, ale autor vidí značné rozdíly mezi fanoušky a ultras.

Fanoušci často nereálně očekávají, že jejich tým dokáže zvítězit ve většině utkání, nejlépe ve všech. Vkládají do podpory svého týmu mnoho volného času, energie a v neposlední řadě peněz. Není však pravidlem, že fanoušek si před každým zápasem kupuje jednotlivě lístky. Naopak u fanouška lze předpokládat, že si již před začátkem sezóny zakoupil permanentní vstupenku na své oblíbené sedadlo,⁹ čímž má zajištěn stálý přístup na každý domácí zápas a zároveň tímto způsobem finančně ušetří ve srovnání s nákupem jednotlivých vstupenek.

Ti, kteří dorazili na stadion a podporují svůj tým pomocí hlasivek, tleskání apod., se domnívají, že na případném vítězství týmu, mají nějaký podíl. Častým jevem bývá, že pokud se klubu nedaří, fanoušci mají ve zvyku se distancovat od klubu a projevit slova kritiky. Vystihujícím příkladem je, že v případě prohry používají výrazu „oni“, naopak po výhře používají výrazu „my“.¹⁰

Fanouška lze poznat pomocí oblečení a doplňků, kterými vyjadřuje svou oddanost a náklonnost ke klubu, a navíc koupí těchto produktů klub podporuje. Nejčastěji to bývá dres, šála nebo kšiltovka. Fanoušek má obvykle své místo na hlavní tribuně, ale nebývá to pravidlem. Nepotřebuje na rozdíl od diváka klid ke sledování, a tak se může nacházet blíže ke „kotli“. Nechává se strhnout atmosférou k občasnému fandění a podpoře, která někdy přeroste až k neslušným pokřikům nebo v krajních případech i k rasistickým pokřikům. Obvykle se však tato skupina nezapojuje do dalších projevů diváckého násilí. Maximem v negativním chování těchto lidí bývá vhození nějakého předmětu na hrací plochu. Příkladem kelímek s nápojem na hráče nepřátelského klubu.¹¹

⁸ SCHOLZ, P. *Problematika fotbalového diváctví v České republice aneb „Quo vaditis, fotbaloví příznivci?“*. Brno: Paido, s.r.o., 2018, s. 45.

⁹ Tamtéž s. 45, 46.

¹⁰ Tamtéž s. 46.

¹¹ Tamtéž s. 46, 47.

Část fanoušků sympatizuje s fotbalovými chuligány, a to i například z důvodu, že se při výjezdu na cizí stadion cítí s nimi bezpečněji a věří, že v nějaké případné potyčce, by je právě tato skupina dokázala ochránit.¹² A naopak častým jevem je, že fanoušci se radikálně vymezují vůči chování chuligánů, přičemž k tomu primárně využívají sociální sítě. Ztotožňují se s názory, že řádění fotbalových chuligánů hází špatné světlo na klub a často se kvůli nim musí platit nemalé pokuty. Přirovnávají je k primitivům, kterým nejde o fotbal, ale jen o agresi a výtržnictví.

2.3 Ultras

Jedná se o skupinu skalních fanoušků, která usiluje o okázalý průběh zápasu, ale zároveň se vyhýbá konfliktům, násilí a vandalismu. Jsou to ti, kteří připravují choreografii, která se na stadionu prezentuje, a kterou většina z návštěvníků oceňuje. K podpoře týmu, respektive fandění, používají zpěv svých vymyšlených chorálů, tleskot, transparenty, vlajky a v neposlední řadě pyrotechniku. Jejich podpora je dobře organizovaná a jednotná,¹³ především díky člověku, který stojí před celým davem a rozhoduje o tom, jak se zrovna bude fandit. Je to takový dirigent kotle. Mezi ultras se mu říká “spíkr”. Spíkr není jediný vůdce kotle. Většinou je to menší skupina lidí, která se stará o fungování ultras jako o vlastní firmu. Vymýšlejí nové chorály, vytvářejí nová chorea, sbírají finance na potřeby investování do fandění a také například komunikují s klubem na vzájemné spolupráci. Skupinka těchto lidí žije pro klub a je to pro ně jeden z nejdůležitějších životních zájmů.

Pro ultras je typické cestovat za týmem na ostatní stadiony, když se hraje mimo domácí půdu a to klidně i několik stovek kilometrů do zahraničí. Úkolem je vytvořit svému týmu parádní kulisu, aby se cítil jako na domácím stadionu a tím navíc zahanbit domácí fanoušky. Často jedinci z ultras uvádí, že nejsou až tak zklamáni prohrou, ale hlavní je, aby atmosféra byla velkolepá. Každé utkání prožívají intenzivně a aktivně se zajímají o fungování klubu. Svoje vyznačené teritorium mají obvykle na postranních tribunách za brankou. Sektory bývají vyzdobené různými vlajkami, šálami nebo mohou být posprejované. Na spoustě stadionů byste také v tomto sektoru nenašli sedačky, jen holé schody a sem tam zábradlí. Tato místa, jak autor zmínil již výše, nazýváme “kotel”. Nejspíš byste v kotli nenašli fanouška, který by na sobě neměl nějaké klubové oblečení

¹² SCHOLZ, P. *Problematika fotbalového diváctví v České republice aneb „Quo vaditis, fotbaloví příznivci?“*. Brno: Paido, s.r.o., 2018, s. 47.

¹³ Tamtéž s. 50.

v podobě dresu, šály či trička.¹⁴ Nejen fanshop je hlavním zdrojem pro nákup klubového oblečení pro ultras, ale ultras po celém světě vytvořili vlastní obchody, kde prodávají své oblečení a doplňky s názvy a názory dané ultras skupiny. Často to bývá oblečení s potiskem, kde se uráží ostatní týmy nebo jsou v nějakém ohledu hanlivé a radikální.

Na ultras bývá nahlíženo ze dvou úhlů pohledu. Novináři a předsedové klubu je označují za ultras a to díky skvělé atmosféře a podpoře, kterou na stadionu vytvářejí. V opačném případě, při naskytnutí nějakého problému (bitka, pyrotechnika, vandalismus) jsou označováni za chuligány. Toto nekalé chování však není obvykle iniciováno skalními členy ultras.¹⁵ Pro pochopení, do ultras spadá i spousta jiných skupin, které jsou často společně s nimi na tribuně, podporují tým, ale mají třeba odlišné názory nebo mají odlišný cíl fotbalového střetnutí. Bavíme se například o hooligans nebo rowdies. To právě oni v mnoha případech iniciují fyzické útoky, vandalismus a poté to vypadá jako problémové chování celého ultras.

2.3.1 Pyrotechnika

V rámci aktivit ultras skupin sehraává kromě hlasité podpory prostřednictvím skandování, bubnů či potlesku důležitou roli také pyrotechnika. Pod tímto pojmem se zpravidla rozumí zejména světlíce a dýmovnice, které jsou s tímto fanouškovským subkulturním projevem úzce spojeny. Naproti tomu použití petard, jež se na stadionech rovněž vyskytuje, nelze považovat za součást ultras kultury. Jejich použití je často chápáno spíše jako projev vandalizmu, neboť svým charakterem odpovídají malým výbušninám. Používání pyrotechniky je v prostředí českých fotbalových stadionů oficiálně zakázáno, přesto se jednotlivcům opakovaně daří tyto předměty na stadiony pronášet.¹⁶ Důvodem je zejména nedokonalost kontrolních mechanismů. K nejčastějším praktikám patří ukrytí pyrotechnických prostředků v intimních oblastech těla, kde pořadatelská služba běžně neprovádí kontrolu. Někteří fanoušci navíc využívají osobních vazeb na členy pořadatelské služby, což jim umožňuje projít vstupní kontrolou bez důkladné fyzické prohlídky. Další možností je umístění pyrotechniky na stadion ještě před samotným utkáním – například v rámci příprav choreografií, které ultras skupiny realizují s předstihem. V těchto chvílích zpravidla nedochází k žádnému bezpečnostnímu dohledu, což vytváří prostor pro ukrytí zakázaných předmětů. Vzhledem k množství

¹⁴ SCHOLZ, P. *Problematika fotbalového diváctví v České republice aneb „Quo vaditis, fotbaloví příznivci?“*. Brno: Paido, s.r.o., 2018, s. 50-52.

¹⁵ Tamtéž s. 51.

¹⁶ Tamtéž s. 52.

dostupných způsobů, jak pyrotechniku na stadion pronést, je její úplné vyloučení v praxi velmi obtížné.

Opět i u tohoto tématu se setkáváme se dvěma protipóly. Jeden tvrdí, že “pyro” k fotbalu patří a skvěle to dokresluje atmosféru na stadionu. Ti stejní se také podepisují pod známé heslo “pyro není zločin”. Opačná strana má za to, že je to jeden ze znaků vandalství a nevychází z toho nic dobrého. Zhorší se na stadionu kvalita ovzduší, prudce se zhorší viditelnost na fotbalovém klání a v neposlední řadě pyrotechnika může někoho zranit. Proto je důležité pyrotechniku správně použít. K doladění choreografie je to skvělý pomocník, naopak při vyhazování na hřiště a do okolních sektorů, je to nebezpečná zbraň.

2.4 Chuligáni / Hooligans

Těm se také říká rowdies. Jedná se převážně o subkulturu mládeže, která je spojována se sociálně patologickými jevy. Setkávají se a pohybují ve skupinkách tvořených obvykle mladými, bojově zaměřenými příznivci. Na fotbalový stadion a do jeho okolí nepřichází primárně za fotbalem, ale s cílem vyvolat nějaký rozruch, konflikt či bitku s podobnými skupinami soupeřova týmu.¹⁷ V tomto kontextu je zásadní poukázat na význam pojmu „podobné skupiny soupeřova týmu“. Příslušníci skupin označovaných jako hooligans necílí své útoky na běžné příznivce soupeře, tzv. „normály“, jejichž přítomnost na stadionu či v jeho okolí je motivována výhradně sportovním zážitkem a podporou klubu. Neuchylují se k násilí vůči rodinám nebo jednotlivcům s cílem je připravit o klubové předměty, jako jsou šály či dresy, jen z důvodu jejich příslušnosti k soupeřícímu týmu. Charakteristickým rysem autentické hooligans subkultury je vyhledávání konfrontací s obdobně orientovanými skupinami protivníků, tedy s těmi, kteří sdílejí podobné hodnoty, postoje a míru radikalismu.

Bitka se mezi příznivci nazývá například “třetí poločas”. Není tedy až tak primárně důležité, jestli jejich tým vyhrál, důležitý je rozruch a výhra ve “třetím poločase”. Svou mužnost dokazují hromadným zpěvem chorálu a odhodláním bránit své jméno, pověst a čest pěstmi.¹⁸

Mezi hlavní rysy chuligánství patří:

- adrenalin a příjemné emocionální vzrušení,

¹⁷ KASAL, J. *Násilí na stadionech jako odraz kultury*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2013, s. 26.

¹⁸ SCHOLZ, P. *Problematika fotbalového diváctví v České republice aneb „Quo vaditis, fotbaloví příznivci?“*. Brno: Paido, s.r.o., 2018, s. 54.

- tvrdá maskulinita,
- ztotožnění se s územím,
- budování dobrého jména gangu,
- solidarita a sounáležitost,
- reprezentace.¹⁹

O chuligánech koluje značná řada předsudků a nejasností, za kterými primárně stojí média, která tyto předsudky často zveličují. Jedná se především o bulvární deníky, které k takovýmto příspěvkům vkládají senzacechtivé titulky. Problémem bývá, že média se dopouští nepřesností.²⁰

Skupinky chuligánů si vytvářejí vlastní názvy, kterými se odlišují a distancují od jiných skupin. Některé skupiny bývají dobře organizované. Členové nemívají společnou pouze rivalitu a nenávist proti ostatním klubům a skupinám, sjednocují je také politické, národnostní, náboženské, regionální, sociální a rasové motivy. V partě nosí podobné oblečení, kterým dávají najevo svou jednotnost.²¹ Většinou se jedná o kompletně černé oblečení. V zimním období to jsou mikiny či bundy s kapucí, tepláky a sportovní obuv. Důležitá a častá je primárně černá barva. Mezi oblíbené značky patří například Adidas, New Balance nebo Stone Island.

V dnešní době se velké množství chuligánů věnuje bojovým sportům, především MMA (mixed martial arts – smíšená bojová umění). Organizují společné tréninky s cílem se zdokonalit jako skupina. Bitky na stadionech téměř vymizely. Agresivita těchto jedinců se přemístila mimo stadion, a to primárně do ulic města, před stadion a na předem domluvené místo, nejčastěji pole nebo les, zkrátka místo, kde se dá předpokládat nepřítomnost veřejnosti, policistů a kamerového systému. Některé střety chuligánských skupin probíhají za použití nepřiměřených prostředků, kdy dochází k účasti ozbrojených jedinců využívajících například tyče, nože či jiné nebezpečné předměty a boje tak často neprobíhají za rovných podmínek. I proto se objevují v těchto potyčkách velmi vážná zranění, v krajních případech také smrt.²²

¹⁹ SCHOLZ, P. *Problematika fotbalového diváctví v České republice aneb „Quo vaditis, fotbaloví příznivci?“*. Brno: Paido, s.r.o., 2018, s. 54.

²⁰ Tamtéž s. 54

²¹ Tamtéž s. 55

²² Tamtéž s. 56.

2.5 Vandalové

Jde o jedince, kteří využívají kolektivní anonymity a maskují své jednání za zdánlivé fanouškovství, přičemž hrubě porušují veřejný pořádek. Často jsou nesprávně označováni médii jako hooligans, avšak s hooligans nemají nic společného. Tito jedinci hází petardy, světlice a dýmovnice na hrací plochu či do okolních sektorů s údajným záměrem vystrašit nebo dokonce někoho zranit. V dopravních prostředcích se chovají hlučně a vulgárně, dále rozkopávají popelnice a poškozují cizí majetek. Snaží se upoutat pozornost na své nepochopitelné chování.²³

²³ KASAL, J. *Násilí na stadionech jako odraz kultury*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2013, s. 26.

3 Počátky sportovního diváctví

Sport je již od vzniku v úzkém spojení s diváctvím. Můžeme se vrátit až do dávné minulosti, kdy tisíce diváků navštěvovalo antické olympijské hry. Neexistovala zde pomyslná bariéra mezi aktivními sportovci a diváky, což znamenalo, že do sportovního dění se mohli zapojit i lidé z obecnstva. Skutečnější význam slova diváci a fanoušci se objevuje mnohem déle, kdy se stávají nedílnou součástí sportovních akcí. V době příchodu moderního sportu se závratně mění charakter diváka a fanouška.²⁴

3.1 Počátky a průběh diváckého násilí

Násilnosti při sportovních událostech se objevovaly již ve starověku. Násilnosti při míčových hrách jsou datovány již do 3. tisíciletí př. Kr. Také právě již ve zmiňovaných antických olympijských hrách se objevovaly divácké násilnosti.²⁵

Divácké násilí tak jak ho známe, především ve spojitosti s fotbalem, se stalo ve druhé polovině 20. století závažným problémem řady zemí po celé Evropě. Historie takového diváckého násilí začíná tam, kde začíná samotný fotbal. Přibližně na počátku 60. let 20. století se ve spojitosti s fotbalem začalo objevovat neobvyklé chování, které dostávalo samotnou hru a výsledek do pozadí. Objevovalo se negativní chování některých návštěvníků, jako byly výtržnosti, vandalismus, rvačky a podobné konflikty, které směřovaly k agresi mezi násilníky a rozhodčí, násilníky a sportovce a násilnické skupiny navzájem. Tyto jevy se dostávaly do popředí nejen mediálního zájmu, ale i společenského a politického před samotným sportem. Zvýšil se počet úmrtí v souvislosti s bitkami a potyčkami v hledišti i mimo něj. Postupně se objevovala ve spojitosti s fotbalem xenofobie, rasismus, antisemitismus a nacionální šovinismus. Časem se dostaly do fotbalu také politické názory, které ještě situaci vyostřily a začal se objevovat politický extremismus.²⁶

3.2 Vznik ultras

Název ultras se objevil poprvé u fotbalových fanoušků v Itálii v 60. letech 20. století. Tenhle výraz si převzali budoucí ultras od radikální levicové skupiny, která

²⁴ SCHOLZ, P. *Problematika fotbalového diváctví v České republice aneb „Quo vaditis, fotbaloví příznivci?“*. Brno: Paido, s.r.o., 2018, s. 9.

²⁵ SMOLÍK, J. *Fotbalové chuligánství „historie, teorie a politizace fenoménu“*. Karlovy Vary: Zdeněk Plachý – vydavatelství a nakladatelství, 2008, s. 24.

²⁶ MAREŠ, M., SMOLÍK, J., SUCHÁNEK, M. *Fotbaloví chuligáni*. Brno: nakladatelství Barrister a Principal, 2004, s. 9.

měla vliv na politiku ve stejném období. První dvě skupiny fanouškovských táborů vznikly v roce 1968. Obě jsou z italského města Milán, avšak každá fandila jinému týmu. Jedna ze skupin nesla název Fossa dei leoni (lion's den), to byla skupina podporující tým AC Milán. Následovala skupina podporující tým rivala Inter Milán, která se nazývala Inter Boys. Odhadem v podobný čas mohla vzniknout také skupina z italského města Bologna, která se jmenovala Blue Commandos. Tyto skupiny se chovaly téměř jako dnešní organizace ultras, avšak pojem ultras, jak ho známe dnes, přišel až o pár let déle. Jedná se o skupinu aktivních fanoušků UC Sampdoria, která vznikla v roce 1971.²⁷

3.3 Vznik hooligans

Pojem hooligans vznikl v prostředí, kde se fotbal stal významným národním fenoménem a nedílnou součástí společenského života, konkrétně v Anglii, odkud se tento termín a s ním spojená subkultura postupně rozšířily do dalších zemí po celém světě. Právě v anglickém Londýně v 19. století vznikl pojem hooligans. Chuligánství se používalo pro neobvyklé, výstřední a kriminální chování, převážně v podobě výtržnictví. Název se převzal od neadaptivní irské imigrantské rodiny jménem Houlihan. Pojem se stal později vhodný právě pro řádění skupin ve spojitosti s fotbalem.²⁸ Vznik hooligans také souvisí s procesem obnovy britského hospodářství, kdy přišla do firem větší mechanizace a automatizace, kvůli které samozřejmě upadávaly pracovní místa, zejména v dělnickém prostředí. Právě mládež z dělnického prostředí, se stala prvními členy několika skupin a subkultur, které mají zásluhu na vzniku hooligans.²⁹

V krátké podkapitole o historii hooligans stojí za zmínku nechvalně proslulý moment z 80. let. Tragédie na bruselském stadionu Heysel v květnu 1985 se stala jedním ze synonym fotbalového násilí. V souvislosti rvačky fotbalových fanoušků došlo ke zřícení jedné tribuny. Důsledkem této události byla smrt téměř čtyř desítek fanoušků. Tento moment se nesmazatelně zapsal do historie fanouškovství a slouží jako odstrašující příklad fotbalového násilí.³⁰

²⁷ SCHOLZ, P. *Problematika fotbalového diváctví v České republice aneb „Quo vaditis, fotbaloví příznivci?“*. Brno: Paido, s.r.o., 2018, s. 50, 51.

²⁸ MAREŠ, M., SMOLÍK, J., SUCHÁNEK, M. *Fotbaloví chuligáni*. Brno: nakladatelství Barrister a Principal, 2004, s. 10.

²⁹ KASAL, J. *Násilí na stadionech jako odraz kultury*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2013, s. 105.

³⁰ DANIEL, O. *Násilím proti „novému biedermeieru“*. Příbram: nakladatelství Pistorius a Olšanská, 2016, s. 48.

4 Typické jevy ve spojitosti s fanouškovstvím a hooligans

Sportovní diváctví plní řadu pozitivních funkcí. Jeho přínos spočívá především v poskytování zábavy, která umožňuje lidem odreagování a psychické uvolnění. Pro mnoho jednotlivců představuje sportovní podívaná obohacení jejich prožitkové sféry, nabízí intenzivní emocionální a estetické zážitky, navíc poskytuje divákům možnost vybočení z každodenní rutiny pracovního dne, přinášející tak změnu v rytmu života. Diváctví má význam také pro samotný sport. Atmosféra vytvářená diváky na stadionech má vliv na výkon samotných sportovců. Pravidelná návštěva sportovních utkání rovněž přispívá k rozšíření vědomostí a informací o daném sportovním odvětví a celkovém dění ve světě sportu.³¹

Sportovní diváctví dokáže přinášet společnosti přínosy a pozitivně přispívat k rozvoji sportu a samotného sportovního diváka. V této podobě představuje žádoucí jev, který si zasluhuje pozornost a podporu. Tyto pozitivní vlivy diváctví bohužel bývají někdy přehlíženy kvůli závažným negativním projevům, zejména v kontextu fotbalových fanatiků a chuligánů. Často se totiž hovoří o sportovních divácích především v souvislosti s negativními jevy.³²

4.1 Rasismus

Fotbalová klání často slouží jako pódium pro projevy rasismu, antisemitismu a národního šovinismu ze strany fotbalových chuligánů. Rasismus je přesvědčení, které tvrdí, že někteří lidé jsou znevýhodněni kvůli své rasové příslušnosti. Rasa zde představuje skupinu lidí sdílejících určité genetické charakteristiky, jako je například barva kůže. Rasismus podporuje myšlenku nadřazenosti a podřazenosti. Důsledkem těchto přesvědčení může být perzekuce a potenciální vyhlazení "méněcenných" ras. Termín rasismus se také používá k popisu agresivního nebo ponižujícího chování vůči jiným rasám.³³

V sedmdesátých letech se začal rasismus výrazně projevovat na fotbalových stadionech v Anglii. V tomto období, koncem šedesátých a během sedmdesátých let, narůstaly v západní Evropě rasistické nálady v části veřejnosti, přičemž byly ovlivněny

³¹ SLEPIČKA, P., HOŠEK, V., HÁTLOVÁ, B. *Psychologie sportu*, 3. vydání. Praha: nakladatelství Karolinum, 2020, s. 180.

³² Tamtéž s. 180.

³³ MAREŠ, M., SMOLÍK, J., SUCHÁNEK, M. *Fotbaloví chuligáni*. Brno: nakladatelství Barrister a Principal, 2004, s. 13.

negativními dopady masové imigrace. Rasisticky orientovaní jednotlivci se následně snažili šířit své myšlenky v prostředí fotbalu, kde přibývalo černošských a jiných hráčů s různou barvou pleti. Mezi chuligánské skupiny se zapojili také ultrapravicoví skinheadi a mladí neonacisté. Je však důležité poznamenat, že ne všichni chuligáni se přiklání k rasistickým postojům; mnozí z nich se dokonce aktivně staví proti nim.³⁴

V západní Evropě se v posledních letech zaměřuje větší pozornost na otázky skutečného i domnělého rasismu v rámci fotbalu. Je důležité rozlišovat mezi tímto jevem a fotbalovým chuligánstvím, ačkoliv se mohou tyto problémy vzájemně dotýkat. Snahy o potírání rasismu směřují nejen proti rasistickým projevům diváků, ale také například proti rasistickým urážkám mezi samotnými hráči. Mezi návštěvníky sportovních utkání se často objevují názory typu, že “černé góly“ se neslaví, černoši neumí hrát ve sněhu apod. Další jasné projevy rasismu se objevují během utkání přímo z tribun. Jedná se o nadávky a nenávistné projevy, které znevažují hráče jiné barvy pleti. Například při dotyku hráče s míčem se ozývá bučení, pískot nebo opičí skřeky v podobě “huhu“. V horším případě dojde k vhození banánu či banánové slupky na hráče tmavé pleti, kterému se tím dává najevo jeho “podobnost“ k opici. V krajním případě může dojít k výhrůžkám až dokonce k přímému fyzickému napadení.³⁵ Jedním z typických projevů rasistických postojů, který se objevuje zejména mezi radikálními fanoušky, je tzv. hajlování neboli nacistický pozdrav spojený se vztyčením pravé paže. Tento gestický symbol byl využíván nacistickým režimem v Německu jako projev loajality k Adolfu Hitlerovi a nacistické straně a stal se ikonickým výrazem totalitní, rasově nadřazené ideologie. V současném kontextu představuje hajlování nejen symbolické schvalování zločinů proti lidskosti spojených s obdobím druhé světové války, ale i formu veřejného znevažování demokratických hodnot a důstojnosti jednotlivců či skupin.

4.1.1 Skinheads

U tématu ohledně rasové nenávisti stojí za zmínku povědět si něco o velmi známé subkultuře, která měla poměrně velký vliv na rozvoj fotbalových chuligánů. Text je o subkultuře nazývané skinheads. Za vznik skinheads se dají považovat šedesátá léta 20. století ve Velké Británii.³⁶ Ke konci sedmdesátých let došlo v Anglii k propojení

³⁴ MAREŠ, M., SMOLÍK, J., SUCHÁNEK, M. *Fotbaloví chuligáni*. Brno: nakladatelství Barrister a Principal, 2004, s. 13, 14.

³⁵ SMOLÍK, J. *Fotbalové chuligánství “historie, teorie a politizace fenoménu“*. Karlovy Vary: Zdeněk Plachý – vydavatelství a nakladatelství, 2008, s. 89.

³⁶ SMOLÍK, J. *Subkultury mládeže, uvedení do problematiky*. Praha: GRADA Publishing a.s., 2010, s. 126.

subkultur hooligans a skinheads. Skinheads se objevovali v mnoha fanouškovských táborech zvuchých týmů, jako je například Leeds United, Liverpool, Everton, popřípadě jeden z nejznámějších týmů světa Manchester United.³⁷

Skinheads by se dali charakterizovat jako gangy nespokojených mladých mužů z dělnické třídy. Název skinheads byl odvozen od jejich vizáže, která byla typická vyholenými hlavami. Hlavními prosazovanými symboly byla tehdy mužnost, násilí a patriotismus. Právě fotbalové stadiony se staly jednou z hlavních stanic skinheads, kde se mohli dostatečně vyřádit, a to primárně v již zmiňovaných „třetích poločasech“.³⁸

Pro skinheads se stalo násilí ve spojení s fotbalem neodlučitelnou částí jejich zábavy. Tehdy se stalo normální si sebou na sportovní klání nosit zbraně. Typičtí členové skinheads nosili pracovní boty se železnou špičkou a zranění způsobená takovými botami byla velmi nebezpečná. Často se mezi tehdejšími chuligány objevovaly zbraně v podobě různých sklenic, tyčí, dlažebních kostek či žiletek. Nenávist byla postupně přeorientována směrem k barevným imigrantům. Hlavním důvodem vzniku rasové nenávisti bylo obsazení pracovních pozic a bytů právě imigranty. Později se objevilo přijetí a prosazování nacistických symbolů. V tu dobu docházelo k útokům s rasistickým zaměřením a také například k již zmiňovanému hajlování.³⁹

4.2 Alkohol, nedílná součást tribuny

Autor v průběhu posledních let navštívil řadu sportovních stadionů, a to jak na území České republiky, tak i v zahraničí, kde se konala různá sportovní utkání. V této části se zaměřuje na problematiku alkoholu ve spojitosti se sportovní kulturou. Je zřejmé, že alkohol představuje nedílnou součást zážitku mnoha diváků a fanoušků při sledování sportovních utkání, bez ohledu na konkrétní místo konání. Stejný obraz lze pozorovat jak na zápasech českého klubu FC Viktoria Plzeň, tak například při utkáních francouzského celku Paris Saint-Germain FC. Na většině stadionů je alkohol velmi snadno dostupný. V českém prostředí je navíc patrná výrazná společenská tolerance vůči konzumaci alkoholu, což se významně promítá i do atmosféry a chování návštěvníků sportovních akcí. Nejčastěji se jedná o konzumaci piva, které se stalo téměř symbolickým nápojem sportovního fanouškovství. K tradiční předzápasové nebo přestávkové klobáse si značná část diváků zakoupí právě pivo. Poněkud paradoxně se u části publika samotné utkání

³⁷ SMOLÍK, J. *Subkultury mládeže, uvedení do problematiky*. Praha: GRADA Publishing a.s., 2010, s. 151.

³⁸ Tamtéž s. 131, 132.

³⁹ Tamtéž s. 133, 134, 151.

stává druhořadým zážitkem, zatímco hlavním motivem návštěvy stadionu je požitek z alkoholu. Tento jev by sám o sobě nemusel představovat zásadní problém, pokud by konzumace probíhala v rozumné míře. Realita však často ukazuje opak. S rostoucí mírou intoxikace přibývá incidentů a problémového chování, které negativně ovlivňuje atmosféru na stadionu i v jeho okolí.

Alkohol odstraňuje lidské zábrany a zpomaluje mozkové funkce. Právě kvůli odstranění zábran se člověk může dostat do řady problémů. V opilosti totiž dokáže dělat věci, které by ho za střízlivého stavu nikdy nenapadly.⁴⁰ Právě tento problém představuje častý jev na sportovních stadionech. Autor, který se po řadu let pohybuje v prostředí fanouškovské subkultury, měl možnost setkat se s mnoha jednotlivci, jejichž chování za střízlivého stavu působí nenápadně, klidně a často i velmi rozumně. Tito lidé však pod vlivem alkoholu mnohdy zcela mění své vystupování a stávají se těmi, kteří se dopouštějí protiprávního jednání. To může zahrnovat například skandování rasistických hesel, nelegální používání pyrotechniky či vandalismus v podobě poškozování vybavení na stadionu. Bohužel smutnou realitou je, že někteří jedinci konzumují větší množství alkoholu právě proto, aby se zbavili zmiňovaných zábran a dokázali dělat věci, co jindy ne.⁴¹

Lidé a skupiny, kteří berou fandění a jméno klubu velmi vážně, takovéto opilecké chování odsuzují i ve vlastních řadách a snaží se proti nadměrnému požívání alkoholu zachovat zdrženlivost. Například ultras ze západu Čech, často před výjezdem za utkáním varují, aby členové fanouškovské skupiny požívali alkohol po cestě s mírou. Chování opileckých skupin hází špatné světlo na všechny fanoušky daného týmu, a tak je nadměrná konzumace alkoholu problematická nejen pro policii, ale i pro samotné fanoušky, jenž se snaží dělat dobré jméno svého klubu ve světě fandění.

4.2.1 Alkofans

V souvislosti s konzumací alkoholu se utvářejí fanouškovské skupiny, pro něž není prioritou pouze sportovní výsledek jejich oblíbeného týmu, ale rovněž intenzivní konzumace alkoholu v den utkání, která často vede k chování překračujícím hranice společenské přijatelnosti. Autor se dokonce setkal se skupinou, které má alkohol přímo zakotvený v názvu, čímž jednoznačně vyjadřuje svou identitu i styl podpory týmu.

⁴⁰ GOODYER, P. *Drogy + teenager*. Praha: slovanský dům, 2001, s. 102, 103.

⁴¹ Tamtéž s. 103.

V den utkání začínají tito příznivci s nadměrným požíváním alkoholu již od ranních hodin. Alkohol zde neplní pouze roli společenského doplňku, ale je především prostředkem k dosažení stavu opilosti. Své aktivity často zahajují v restauračních zařízeních, kde zpívají fanouškovské chorály, a v podobném duchu pokračují při přesunu na stadion, například v prostředcích městské hromadné dopravy, kde jejich hlučné a mnohdy nevhodné chování působí značně rušivě na okolí. V důsledku snížené sebekontroly dochází i k verbálním útokům vůči náhodným kolemjdoucím, kteří neprojevují stejné nadšení. Častým důsledkem nadměrné konzumace alkoholu jsou fyzické střety, především s příslušníky policie, které jsou ve většině případů zcela zbytečné a nevedou k žádnému konstruktivnímu výsledku. Hlavní příčinou těchto konfliktů je právě nadměrná konzumace alkoholu.

4.2.2 Zakazy

Proti alkoholu se před několika lety snažila bojovat UEFA. Zakázala prodej alkoholických výrobků na stadionech při zápasech evropských pohárů, jako je například Liga mistrů a Evropská liga. To se samozřejmě fanouškům nelíbilo, navíc vyvolávalo nepokoje zjištění, že ve VIP prostorech se alkohol směl konzumovat i nadále. UEFA nakonec od tohoto pravidla upustila a pravidla pro alkohol jsou stanoveny podle jednotlivých členských zemí UEFA. Na mnoha stadionech však není možné zakoupit alkohol během evropských zápasů, pokud přijedete fandit do sektoru hostů.

S omezením konzumace alkoholických nápojů přímo na tribunách se lze setkat i v současnosti, zejména na fotbalových stadionech ve Velké Británii. Na těchto stadionech je sice možné si alkohol zakoupit, avšak jeho konzumace je povolena výhradně v zázemí stadionu, tedy mimo hlediště. Vstup na tribunu s alkoholickým nápojem je striktně zakázán. Tuhle skutečnost si autor ověřil osobně při návštěvě stadionů Chelsea a Manchester City. Při návštěvě v Manchesteru se mu sice podařilo pronést nápoj na tribunu, nicméně byl okamžitě důrazně upozorněn anglickým fanouškem sedícím v jeho blízkosti, že v případě zásahu bezpečnostní služby by byl bez prodlení ze stadionu vykázán. Z toho je zřejmé, že britští fanoušci jsou s tímto pravidlem dlouhodobě obeznámeni a striktně jej respektují.

V souvislosti s konzumací alkoholu na sportovních akcích je důležité zmínit i právní rámec v České republice, který jeho prodej a podávání upravuje. Podle zákona č. 65/2017 Sb., o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek, je na veřejnosti přístupné sportovní akci povoleno prodávat a podávat alkoholické nápoje

pouze s nízkým obsahem alkoholu, konkrétně alkoholické nápoje obsahující nejvýše 4,3 % objemového ethanolu a vína. Je zde tedy zakázán prodej a podávání destilátů a míchaných nápojů obsahujících destiláty. Cílem této právní úpravy je snížit riziko nadměrného ovlivnění chování diváků alkoholem a tím předejít projevům agresivity, výtržnostem či jiným formám narušení veřejného pořádku. Přestože je prodej omezen na slabší alkoholické nápoje, praxe ukazuje, že i v těchto mezích dochází k jejich nadměrné konzumaci, což představuje problém zejména u vysoce rizikových utkání.

4.3 Hromadné chování

V poslední době se často objevují situace, zejména při fotbalových nebo hokejových utkáních, které mají se samotným sportem společné pouze to, že určitá skupina fanoušků využívá sportovní střetnutí svého týmu jako prostředí k vybití svých agresivních sklonů. Využívají anonymitu společných zážitků a projevů s ostatními příznivci k projevování své agresivní energie. Mnohdy toto hromadné chování startuje již před zápasem, a to například při nástupu do veřejné dopravy, kde se fanoušci setkají nebo při předem domluveném pěším pochodu směrem na stadion.⁴²

Tyto situace jsou nejčastější právě především u fotbalu a hokeje. Jedním z důvodů může být, že pravidla hry nejsou složitá, většina návštěvníků je zná již od dětských let, a tak nekladou velké nároky na znalosti. Další skutečností je, že tyto sporty jsou plné fyzických střetů a vysoké herní agresivity útočící na emoce návštěvníka sportovního utkání. Hra je dynamická a rychle se mění situace, které dělají utkání atraktivním. U fanoušků a hráčů se tak rychle střídají emoce štěstí, euforie či zklamání. Motivací, proč navštívit takové utkání, bývá u fanoušků přitažlivost hry a její dramatickost. Některé skupiny, často tvořené mladými lidmi, přicházejí na stadion s úmyslem opustit všechny své starosti normálního života a v případě neúspěchu hledají viníka, vyvolávají konflikty a odreagovávají se na určeném "obětním beránkoví". Tímto cílem může být fanoušek z opačné strany, rozhodčí nebo dokonce hráč vlastního týmu, který nesplnil představy fanoušků.⁴³

⁴² MIKŠÍK, O. *Hromadné psychické jevy (Psychologie hromadného chování)*. Praha: nakladatelství Karolinum, 2005, s. 185.

⁴³ Tamtéž s. 186.

Vandalismus nelze chápat pouze jako činy jednotlivců; spíše diváci společně vytvářejí kolektiv, který se projevuje jako dav, nikoliv pouhé publikum složené z jednotlivců se shodným očekáváním výsledku.⁴⁴

Projevy hromadného chování diváků se projevují jako sdílené vyjádření obav a ambicí mezi příznivci obou stran ve vzájemně soupeřících týmech. Tato kolektivní odezva se projevuje panicko-agresivní nebo euforicko-impulzivní reakcí vzhledem k očekávanému vývoji situace na hřišti. Současně s tím dochází k hledání viníků za nepříznivý vývoj nebo výsledek.⁴⁵

Silné prožívání vývoje utkání je komunikováno, a jakmile se objeví nečekané změny v situaci, tak nahromaděné psychické napětí je uvolňováno, a to v různých formách:

- psychická nákaza emoce, stejný směr chování,
- nepředvídaná hromadná reakce, která je vyvolána emočním stresem.

Bohužel kvůli téhle situaci ojediněle vznikají katastrofické situace.⁴⁶

Jako další faktor, který prohlubuje situaci, je úplně odlišný směr reakce na situační změny u druhé části publika, která fandí soupeřům. Průběh regulérního zápasu na hřišti může vyvolat masivní emotivní a spontánní afektivní střetnutí, kde se v hledišti projevují protikladná emocionální naladění a reakce.⁴⁷

Autor na základě osobních zkušeností zaznamenal situace, v nichž došlo k eskalaci napětí v důsledku působení skupinové dynamiky. Odolat tlaku davového chování bývá v praxi velmi obtížné. Naopak, jedinec se v davu často ztotožní s anonymním kolektivem, čímž dochází k rozostření individuální odpovědnosti. To může vést k jednání, které by daný člověk mimo skupinový kontext považoval za nepříjemné. Tento fenomén bývá výrazně umocněn konzumací alkoholu a jiných omamných a psychotropních látek, jež snižují sebereflexi a podporují impulzivní chování. Atmosféra uvnitř skupiny může jednotlivce zcela pohltnout. V případě konfliktu, například při střetu s příznivci soupeřova týmu v městských ulicích, dochází ke zvýšené hladině adrenalinu, což vyvolává pocity euforie, síly a neohroženosti. Strach ustupuje do pozadí a jedinec se

⁴⁴ MIKŠÍK, O. *Hromadné psychické jevy (Psychologie hromadného chování)*. Praha: nakladatelství Karolinum, 2005, s. 190.

⁴⁵ Tamtéž s. 190

⁴⁶ Tamtéž s. 190, 191.

⁴⁷ Tamtéž s. 191.

stává součástí davové emoce. Všechny tyto psychologické stavy lze přičíst vlivu kolektivního chování, které významně ovlivňuje individuální rozhodování. V rámci skupiny se jedinec zpravidla cítí silnější a méně zranitelný. Je to dokonalý pocit.

5 Prevence a opatření proti problematice fanouškovského běsnění na tribuně i mimo ni

Tématem, které v současnosti přitahuje pozornost nejen organizátorů sportovních událostí, ale také pořádkových služeb a samotných diváků, je prevence vzniku a eskalace hromadného chování.⁴⁸

Momenty, kdy dochází k výtržnostem, jsou dobře známy a analyzovány s identifikací typů diváků, kteří jsou jejich nositeli. Nicméně jsou tak bohaté a rozmanité, s možností aktualizace v neočekávaných souvislostech a nepředvídaným způsobem, že boj s nimi je mimořádně složitý a vyžaduje nesmírné úsilí a prostředky pro jejich předvídání a prevenci. Často nelze ani změřit jejich účinnost, protože tam, kde je predikce a prevence úspěšná a k ničemu nedojde, nelze zjistit, zda to bylo kvůli absenci hrozby nebo z důvodu odstrašení případných organizátorů výtržností.⁴⁹

Jako úspěšná cesta pro prevenci vzniku a vývoje hromadného chování se osvědčila převážně kvalitní práce policie a bezpečnostní agentury společně s pořadateli. Dále správná organizační opatření s technickou podporou, správný výběr přehrávané muziky o přestávkách a vhodně naladěný hlasatel do role vůdce.⁵⁰

5.1 Pořadatelská služba (bezpečnostní agentura)

Pracovníci pořadatelské služby hrají klíčovou roli v asistenci organizátorů utkání a vedení stadionu při dohledu nad dodržováním pravidel a zajišťování bezpečnosti diváků.

Mezi důležité úkoly pořadatelů patří:

- kontrola stadionu,
- kontrola diváků u vstupu společně s přivítáním na místě konání (primárním cílem kontroly vstupu je zamezit pronesení věcí, jejichž nošení je na stadion zakázáno, může se jednat o různé zbraně, pyrotechniku atd.) a dohlížet na odchod návštěvníků,
- starat se o spokojenost návštěvníků,
- snažit se vyřešit případné stížnosti návštěvníků,

⁴⁸ MIKŠÍK, O. *Hromadné psychické jevy (Psychologie hromadného chování)*. Praha: nakladatelství Karolinum, 2005, s. 191.

⁴⁹ Tamtéž s. 191.

⁵⁰ Tamtéž s. 191.

- řešit problémové jednání návštěvníků,
- umožnit vstup povoleným osobám na ohraničené místa a zároveň zabránit vstupu nepovoleným osobám,
- spolupracovat s IZS.⁵¹

Členové pořadatelského sboru, včetně bezpečnostní agentury, mají oprávnění a zároveň povinnost zajistit dodržování návštěvního řádu stadionu. Plní úkoly podle pokynů hlavního pořadatele a vedoucích jednotlivých částí neboli sektorů stadionu. Každý pracovník by měl striktně dodržovat etický kodex pořadatelské služby. V České republice se však tento kodex nedodržuje. Jak si jistě většina z vás všimla, zaměstnanci pořadatelské služby při výkonu zaměstnání kouří, někteří jsou pod vlivem alkoholu, agresivní a vulgární, což může vést k prvnímu impulsu problémového chování publika. Členové neabsolvuji vhodné školení, mnohdy žádné, jedná se většinou o věkově starší osoby, které pak zanedbávají provádění dostatečných preventivních kontrol před vstupem na stadion, a právě tyto kontroly mají za cíl zabránit vnesení alkoholu, zbraní a zábavné pyrotechniky.⁵² Ačkoli je etický kodex pořadatelské služby nastaven jako doporučený standard chování, jeho nedodržení není právně postižitelné. V případě porušení se jedná maximálně o pracovněprávní spor mezi zaměstnancem a agenturou, nikoliv o porušení zákona, které by mohlo být řešeno v rámci správního či trestního řízení.

Členové pořadatelské služby jsou při výkonu povinností v souladu s platnými právními předpisy postaveni v pozici běžného občana. Nemají žádná speciální práva, která by je odlišovala od ostatních občanů. Jejich specifická pozice však spočívá v dočasném plnění úkolů pořadatelské služby, což zahrnuje výkon práv a povinností zadavatele, tj. sportovního klubu.⁵³

5.2 Fotbalové organizace

Diváckému násilí, které v současnosti patří mezi velké sociální problémy, je i v České republice věnována velká pozornost. Státní správa a policie všech zemí se vypořádávají s výzvou fotbalového chuligánství. Na problematiku spojenou se sportovními utkání je třeba nahlížet jak z pohledu prevence, tak i represe, a to na úrovni

⁵¹ SMOLÍK, J. *Fotbalové chuligánství "historie, teorie a politizace fenoménu"*. Karlovy Vary: Zdeněk Plachý – vydavatelství a nakladatelství, 2008, s. 177.

⁵² Tamtéž s. 178, 179.

⁵³ Tamtéž s. 180.

mezinárodní spolupráce. To se odvíjí od situace, které jsme za poslední roky ve sportu svědky. Do diváckého násilí se promítá xenofobie a rasismus, který je potřeba zastavit.⁵⁴

5.2.1 FAČR

Fotbalová asociace České republiky je spolkem založený na demokratických zásadách. Jako nejvyšší řídicí orgán českého fotbalu vystupuje nezávisle na politických stranách a zastupuje české fotbalové prostředí na národní i mezinárodní úrovni. Hlavní náplní práce Fotbalové asociace České republiky je systematicky rozvíjet fotbalové prostředí v rámci celé země a vytvářet rovnoprávné a kvalitní podmínky pro jeho fungování na všech výkonnostních i organizačních úrovních.⁵⁵

FAČR ve svém disciplinárním řádu přistupuje k otázce fotbalového chuligánství. Tento řád se zabývá všemi prohřešky spojenými s fotbalovou soutěží. Klubům mohou být uděleny různé tresty, jako jsou například důtky, peněžité pokuty, uzavření hřiště, odebrání soutěžních bodů nebo dokonce vyloučení ze soutěže. V zahraničí se často setkáváme s trestem uzavření hřiště. V České republice se využívá místo uzavření hřiště alternativní trest v podobě odehrání zápasu bez diváků, nebo jen uzavření konkrétního sektoru.⁵⁶

Disciplinární komise rozhoduje na základě zápisu o utkání nebo zpráve delegáta, který je na zápase přítomen. Mezi často vídané provinění, v současné době patří výtržnosti mezi diváky. Pod tím si můžeme představit například rvačku. Mezi další skupinu prohřešků patří hrubé urážky rozhodčího či jiných orgánů, házení dělobuchů či jiných předmětů na hrací plochu, nadávky směrem k rase, národu nebo etniku (může se jednat i o transparenty) a také například vniknutí diváků na hrací plochu. Mezi závažnější skupinu prohřešků patří, dle disciplinární komise, napadení rozhodčího, hráčů či úřední osoby.⁵⁷

I přesto, že je nyní na stadionu k dispozici velké množství kamerových zařízení, zkušený chuligán a výtržník přesně vědí, jak být skryti v davu, aby je klub ani bezpečnostní složky nedokázaly identifikovat. V takovém případě se jedná o kolektivní

⁵⁴ SMOLÍK, J. *Fotbalové chuligánství "historie, teorie a politizace fenoménu"*. Karlovy Vary: Zdeněk Plachý – vydavatelství a nakladatelství, 2008, s. 142.

⁵⁵ Tamtéž s. 167.

⁵⁶ Tamtéž s. 168.

⁵⁷ Tamtéž s. 168, 169.

vinu a trest obdrží klub, jehož fanoušci se dopustili chování, které je dle disciplinární komise neakceptovatelné.

V případech, kdy je pachatel výtržnosti identifikován, bývá mu orgánem činným v trestním řízení uložen zpravidla peněžitý trest. Často je rovněž uložen zákaz vstupu na sportovní, kulturní či jiné společenské akce, a to zejména na takové, u nichž existuje důvodné podezření, že by se dotyčný mohl dopustit opětovného výtržnictví nebo jiného protiprávního jednání. Trest slouží spíše jako preventivní opatření. Trestaný jedinec se na pokyn probačního úředníka musí hlásit na Policii České republiky ve vybraných chvílích, které souvisí s konáním zakázané akce.

5.2.2 UEFA a FIFA

Problematickou spojenou s fotbalem se zabývá řada fotbalových organizací, včetně Svazu evropských fotbalových svazů (UEFA – Union of European Football Associations), která aktivně řeší problémy fotbalového násilí a rasismu. UEFA, od samých počátků výraznějších konfliktů, spolupracuje s národními svazy s cílem zlepšit situaci nejen na stadionu, ale i v jeho okolí. Jejich úsilí směřuje k prevenci a potlačení negativních jevů spojených s fotbalem, včetně násilí a rasismu. UEFA má k dispozici různé kontrolní a sankční opatřeními na jednotlivé typy deliktů hráčů i diváků. Řešení těchto problémů je přenecháno Kontrolní a disciplinární komisi UEFA. UEFA smí varovat klub či svaz, udělit jim peněžitý trest a v případě potřeby zakázat přítomnost diváků na zápasech, přemístit zápas na jiný stadion, v krajních případech uzavřít stadion. Dalšími možnými sankcemi jsou anulace výsledku, opakování zápasu, odebrání bodů atd. V případech nejtěžšího prohřešku může dojít k vyloučení ze soutěže.⁵⁸

V souvislosti s organizací UEFA hovoříme především o pravidlech a sankcích vztahujících se k evropským fotbalovým soutěžím. Týká se to zejména prestižních turnajů, jako je Liga mistrů UEFA, Evropská liga UEFA či relativně nová, v českém prostředí dobře známá Evropská konferenční liga UEFA. Na mezinárodní úrovni pak zcela zásadní roli hraje Mistrovství Evropy ve fotbale, které se koná jednou za čtyři roky a zpravidla s sebou přináší i několik incidentů, jež do sportovního prostředí nepatří. UEFA je v těchto případech oprávněna incidenty vyšetřovat a přijímat adekvátní opatření. Pokud by například během Mistrovství Evropy došlo k vandalismu ze strany českých fanoušků,

⁵⁸ SMOLÍK, J. *Fotbalové chuligánství "historie, teorie a politizace fenoménu"*. Karlovy Vary: Zdeněk Plachý – vydavatelství a nakladatelství, 2008, s. 208.

kromě individuální odpovědnosti pachatelů by mohly následovat disciplinární postihy i vůči Fotbalové asociaci České republiky (FAČR).

Jedním z klíčových cílů UEFA poslední doby se stal boj proti rasismu ve fotbale. V rámci této iniciativy se po celém světě objevily kampaně s výrazným sloganem *NO TO RACISM* (ne rasismu). Do těchto kampaní se zapojily největší hvězdy světového fotbalu, což výrazně přispělo k širokému mediálnímu dosahu a posílení povědomí o problematice diskriminace ve sportovním prostředí.

Mezinárodní federace fotbalových svazů (FIFA – Fédération Internationale de Football Association), založená v roce 1904 a obsahující 190 členů z celého světa, také aktivně řeší problémy spojené s hooligans a fotbalovým rasismem. Tato organizace je v úzké spolupráci s fotbalovými svazy po celém světě a spolupracuje s vládními orgány, včetně policie. FIFA se aktivně angažuje do boje proti rasismu ve fotbale zejména prostřednictvím potrestání jednotlivých klubů. FIFA je světovým svazem a jednou z konfederací, kterou má pod sebou je právě již zmiňovaná UEFA. Nejznámější a největší sportovní událost všech dob je právě pod cedulkou FIFA, jedná se o Mistrovství světa ve fotbale, které se hraje jednou za čtyři roky, také zde jsme bohužel svědky diváckého násilí a rasismu.⁵⁹

5.3 Obecní policie a Policie České republiky

Důležitým aktérem podílejícím se na dodržování bezpečnosti při konání sportovních akcí je obecní či městská policie. Její úkoly plní strážníci dle zákona č. 553/1991 Sb., o obecní policii. Obecní policie je při sportovním klání v úzké součinnosti s Policií ČR a společně kontrolují bezpečnost na stadionu. O tom, zda budou k dispozici na sportovní akci rozhoduje příslušné město či obec.⁶⁰

Strážník obecní policie má dle zákona povinnost v době výkonu služby provést nezbytný úkon, zákrok či jiné opatření, pokud je páčán trestný čin nebo přestupek, případně existuje důvodné podezření na jejich spáchání. Úkonem se rozumí dílčí činnost, při níž dochází k omezení práv a svobod osob, avšak v méně intenzivní podobě, než jaká je typická pro zákrok. Zákrok představuje zásah, při němž strážník využívá své zákonné pravomoci nebo donucovací prostředky za účelem ochrany veřejného pořádku, zdraví,

⁵⁹ SMOLÍK, J. *Fotbalové chuligánství "historie, teorie a politizace fenoménu"*. Karlovy Vary: Zdeněk Plachý – vydavatelství a nakladatelství, 2008, s. 209.

⁶⁰ Tamtéž s. 175, 176.

života nebo majetku. Všechny tyto činnosti musí být vykonávány v souladu s územní působností a v mezích zákona o obecní policii či jiného relevantního právního předpisu.⁶¹

Městská policie představuje podle autora důležitý prvek v zajištění bezpečnosti na sportovních stadionech. Typickým příkladem může být její pravidelná přítomnost při domácích utkáních hokejového klubu HC Škoda Plzeň, kde dohlíží zejména na sektory hostujících fanoušků a domácího "kotle". V případě incidentů či jiných problémových situací úzce spolupracuje s pořadatelskou službou. Nelze opomenout ani její činnost v předzápasovém a pozápasovém čase, kdy reguluje dopravní situaci v okolí sportovního areálu a zajišťuje bezpečný pohyb pěších návštěvníků. Vzhledem k tomu, že značná část fanoušků přijíždí na utkání automobilem, je dalším úkolem městské policie dohled nad dodržováním pravidel silničního provozu, zejména v oblasti parkování.

Jak autor zmínil, dalším subjektem bezpečnosti při konání sportovní akce je Policie ČR. Ta ovšem v oblasti veřejného pořádku jen kooperuje, přičemž v situaci, kdy dojde k porušení, koná opatření, s cílem obnovit potřebný stav. Tím je myšleno, že Policie ČR nemá primárně plnit činnost pořadatelské služby. Přítomnost Policie ČR má preventivní charakter. Dohlíží na situaci a zasahuje až tehdy, kdy pořadatelská služba nezvládá udržet klid a pořádek a je předpoklad, že z budoucího vývoje situace by hrozilo reálné nebezpečí.⁶² Právní rámec pro činnost Policie České republiky, vzhledem k povaze úkolů v oblasti zajištění vnitřní bezpečnosti státu, je především založen na zákoně č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, přičemž § 2 specifikuje hlavní úkoly policejního sboru, čímž zároveň vymezuje věcnou působnost a rozsah pravomocí, v nichž je Policie ČR oprávněna vykonávat svou činnost. Veškeré policejní úkony mohou být prováděny výhradně v mezích této zákonné působnosti a za účelem naplňování vytyčených úkolů. Policie České republiky podle tohoto ustanovení plní funkci veřejné služby, což odpovídá jejímu postavení jako státního orgánu s primárním posláním chránit základní práva, svobody a oprávněné zájmy jak fyzických, tak právnických osob. Ve své činnosti je povinna jednat nestranně a v souladu s obecným zájmem. Vymezené úkoly tak tvoří základní rámec působnosti policie v oblasti vnitřního pořádku a zajištění bezpečnosti státu.⁶³ Zajištění bezpečnosti České republiky spočívá především v ochraně její svrchovanosti, územní integrity a demokratických principů. Nedílnou součástí tohoto

⁶¹ VETEŠNÍK, P., JEMELKA, L. *Zákon o obecní policii. Komentář. 2. vydání.* Praha: C. H. Beck, 2019, s. 180.

⁶² SMOLÍK, J. *Fotbalové chuligánství "historie, teorie a politizace fenoménu".* Karlovy Vary: Zdeněk Plachý – vydavatelství a nakladatelství, 2008, s. 170.

⁶³ VANGELI, B. *Zákon o Policii České republiky. Komentář. 2. vydání.* Praha: C. H. Beck, 2014, s. 12, 14.

konceptu je také ochrana života, zdraví a majetku obyvatel. Působnost Policie České republiky je přesně stanovena právními předpisy a její činnost se odvíjí výhradně v rámci zákonem vymezených kompetencí, zejména v souladu s trestním řádem, který upravuje proces prověřování a vyšetřování trestné činnosti. Nezbytným doplňkem těchto represivních opatření je i prevence kriminality, která se zaměřuje na cílené, systematické a koordinované ovlivňování faktorů vedoucích k páčání trestné činnosti. Smyslem těchto preventivních strategií je minimalizace příčin, jež kriminalitu umožňují nebo podněcují, s cílem jejímu vzniku včas zabránit.⁶⁴

V rámci své zákonné působnosti plní Policie České republiky řadu důležitých funkcí, které směřují k zajištění veřejného pořádku a bezpečnosti. Mezi základní činnosti policie patří zejména odhalování trestné činnosti a zajišťování osob, které jsou z jejího páčání podezřelé. Dále se policie podílí na dohledu nad bezpečností a plynulostí silničního provozu a spolupracuje při jeho organizaci a řízení. Významnou součástí její činnosti je rovněž odhalování a projednávání přestupků, které nevyžadují soudní řízení, ale mají vliv na každodenní život občanů. K efektivnímu plnění těchto úkolů slouží vedení příslušných evidencí a statistických údajů, jež umožňují dlouhodobě sledovat vývoj v oblasti kriminality, dopravní nehodovosti i přestupkového jednání. Všechny tyto aktivity jsou realizovány s cílem zajistit ochranu práv a bezpečí obyvatel a přispět k předcházení dalším bezpečnostním hrozbám.⁶⁵

Místní působnost při sportovních akcích se rozděluje na místo uvnitř stadionu a mimo něj. Činnost mimo stadion je zaměřena na shromažďování a rozchod fanoušků. V místě stadionu jsou úkoly policie pomocné, zároveň má však nárok žádat od sportovních klubů pomoc a ti ji musí poskytnout. Policisté svou činností nepřebírají úlohu poradatelské služby. Pokud poradatelská služba není schopna zvládnout situaci a vzniká přitom nebezpečí pro osoby, majetek nebo veřejný pořádek, policie provede nezbytná opatření. Tyto kroky podnikne bezprostředně, nesnese-li zákrok odkladu. Jinak hlavní poradatel podá informace policejnímu veliteli o potřebě zákroku, zároveň ho však musí seznámit s již provedenými kroky poradatelské služby či kroky provedenými rozhodčím utkáním. Může se jednat o přerušení utkání nebo o situaci, kdy poradatel žádá hostující fanoušky, aby po skončení utkání zůstali v sektoru a vyčkali pokynů Policie ČR.⁶⁶

⁶⁴ ŠKODA, J. a kol. *Zákon o policii s komentářem*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013, s. 42, 43.

⁶⁵ SMOLÍK, J. *Fotbalové chuligánství "historie, teorie a politizace fenoménu"*. Karlovy Vary: Zdeněk Plachý – vydavatelství a nakladatelství, 2008, s. 170, 171.

⁶⁶ Tamtéž s. 171.

Způsob, jakým Policie České republiky zasahuje při narušení pořádku na stadionu, se odvíjí od konkrétních okolností dané situace. Rozhodujícími faktory jsou zejména rozsah incidentu, počet zúčastněných osob a také konkrétní prostor, kde k incidentu dochází. Pro efektivní zásah je klíčové, aby zasahující složky měly podrobnou znalost rozvržení stadionu, včetně vstupů, východů a přístupových tras do jednotlivých sektorů. Jelikož se sportovní utkání na stejných místech pravidelně opakují, bývají předem připravena taktická schémata zásahu, která reflektují možné krizové scénáře a specifika jednotlivých částí stadionu.⁶⁷

Nasazení sil se odvíjí od míry rizika. Mezi rizikové zápasy z pohledu fotbalového fanouškovství v České republice se řadí například zápasy mezi AC Sparta Praha – SK Slavia Praha, FC Viktoria Plzeň – SK Dynamo České Budějovice nebo zápasy již zmiňovaných pražských týmů proti FC Baník Ostrava.

Pokud policie při vykonávání policejního opatření zjistí pachatele přestupku nebo trestného činu, předá sportovnímu klubu dokumentaci nezbytnou pro uplatnění nároků na náhradu škod u příslušných orgánů vůči těmto jednotlivcům.⁶⁸ Z důvodu ochrany osobních údajů není současná česká legislativa nastavena tak, aby policejní orgány mohly v případě ztotožnění pachatele předat jeho osobní údaje příslušnému sportovnímu klubu. Ten by tak mohl následně uplatnit vlastní sankce, například zákaz vstupu na stadion za porušení návštěvního řádu. V praxi je proti danému fanouškovi standardně zahájeno “pouze“ trestní či správní řízení, avšak jeho identifikační údaje zůstávají pro klub nedostupné. Výjimku tvoří situace, kdy sportovní klub uplatňuje nárok na náhradu škody způsobené jednáním dané osoby. V tomto případě může klub prostřednictvím oprávněného postupu získat potřebné identifikační údaje, neboť se stává poškozeným subjektem v rámci trestního či správního řízení. Takový právní rámec umožňuje sportovním klubům vymáhat odpovědnost konkrétních jedinců, například za poškození zařízení stadionu nebo jiné majetkové újmy.

⁶⁷ ZÁMEK, D. Hromadné narušení veřejného pořádku z pohledu Policie ČR. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013, s. 109.

⁶⁸ SMOLÍK, J. *Fotbalové chuligánství “historie, teorie a politizace fenoménu”*. Karlovy Vary: Zdeněk Plachý – vydavatelství a nakladatelství, 2008, s. 172.

6 Nejčastěji páchané trestné činy ve spojitosti se sportovním diváctvím + skutková podstata trestného činu

Chování sportovních fanoušků může nabývat různých forem, přičemž dochází k naplnění zákonných znaků různých trestných činů. Tato kapitola se proto zaměřuje na detailní analýzu vybraných trestných činů, kterých se sportovní obecnost v rámci svého jednání může dopouštět a podrobně rozebírá jejich skutkové podstaty.

Skutkovou podstatou je objekt, objektivní stránka, subjekt a subjektivní stránka. Jedná se o souhrn typových znaků, díky nimž dokážeme od sebe jednotlivé trestné činy rozlišit. Objektem se rozumí zájem chráněný trestním zákonem. Jedná se o předmět ochrany. Jinými slovy jde o to, co bylo trestným činem porušeno či ohroženo, například život, zdraví, majetek nebo veřejný pořádek.⁶⁹

Objektivní stránka obsahuje povinné a nepovinné znaky, které se projevují navenek a vnímáme je lidskými smysli. Mezi nepovinné znaky spadají okolnosti jako doba činu, místo trestného činu, způsob provedení činu, použité prostředky a hmotný předmět útoku. Mezi povinné znaky objektivní stránky spadá jednání, následek a příčinný vztah mezi jednáním a následkem. Tedy zjednodušeně řečeno to, co pachatel dělá a co tím způsobil.⁷⁰

Další součástí skutkové podstaty trestného činu je subjekt. Subjekt je pachatel. Některé trestné činy totiž vyžadují, aby k naplnění skutkové podstaty měl pachatel určité postavení nebo měl zvláštní vlastnost či způsobilost.⁷¹

Poslední součástí skutkové podstaty je subjektivní stránka trestného činu. I zde jsou povinné a nepovinné znaky. Nepovinné znaky se snaží najít odpověď na otázky, jaký byl motiv, účel a cíl činu. Povinný znak obsahuje zavinění. To se dělí na úmyslné a nedbalostní. U většiny trestných činů je třeba úmyslného zavinění, není-li v trestním zákoně výslovně uvedeno, že postačí zavinění z nedbalosti.⁷²

⁶⁹ NOVOTNÝ, F. a kol. *Trestní právo hmotné*. 4. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2017. s. 95, 96.

⁷⁰ Tamtéž s. 96.

⁷¹ Tamtéž s. 97.

⁷² Tamtéž s. 97.

6.1 § 358 Výtržnictví

Výtržnictví patří mezi nejčastější, nejznámější a zároveň nejuniverzálnější formy protiprávního jednání ve sportovním prostředí. Pod tento trestný čin spadá totiž celá řada projevů nevhodného chování, jež se na sportovních utkáních vyskytují takřka každodenně. Jedná se o trestný čin § 358 zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku (dále jen „TZ“).

Za výtržnost je považováno takové jednání, které výrazným způsobem narušuje veřejný pořádek a klid. Typickým rysem tohoto jednání je výrazně neuctivý, bezohledný a neukázněný přístup pachatele k zásadám běžného společenského soužití. Na rozdíl od běžného hrubého nebo nevhodného chování bývá výtržnost zpravidla spojena s fyzickým či psychickým násilím, které může u okolí vyvolat oprávněné obavy o bezpečnost osob, zvířat nebo majetku. Takové jednání je často zaměřeno přímo proti konkrétním osobám, ale může směřovat i vůči věcem či jiným objektům.⁷³

Za hrubou neslušnost lze považovat takové chování, které výrazně narušuje základní normy mezilidského soužití a odporuje obecně uznávaným zásadám občanské morálky. V těchto případech je intenzita projevu natolik závažná, že už sama o sobě zakládá protiprávnost jednání, a tím i jeho trestní postižitelnost. Jinými slovy, v případě naplnění znaku hrubé neslušnosti se již nejedná pouze o morálně nevhodné chování, ale o jednání, které překračuje hranici zákonnosti.⁷⁴

Objektem, tedy zájmem chráněným trestním zákonem je v tomto případě zejména veřejný pořádek a poklidné soužití mezi lidmi. Vedlejším objektem jsou pak i další důležité hodnoty, jako je ochrana zdraví, majetku, cti a lidské důstojnosti, které mohou být narušeny nevhodným chováním některých fanoušků.⁷⁵

Objektivní stránka, tedy jednání sportovních výtržníků, se projevuje hrubým porušováním společenských norem nebo agresivním chováním narušujícím veřejný pořádek. Takové jednání může mít podobu výrazné neucty k morálním zásadám a pravidlům soužití ve společnosti. Výtržnictví je pak charakterizováno nejen nevhodným chováním, ale i agresivitou, která ohrožuje bezpečnost ostatních osob, poškozují majetek nebo vyvolává strach a nejistotu mezi přítomnými lidmi. Typicky se jedná o fyzické

⁷³ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní zákoník. Komentář. 3. vydání*. Praha: C. H. Beck, 2023, s. 4500.

⁷⁴ Tamtéž s. 4502

⁷⁵ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní právo hmotné, 7., přepracované vydání*. Praha: Wolters Kluwer, a. s., 2014, s. 905.

útoky, slovní urážky či jiné projevy nepřátelského chování, které zasahují větší skupinu osob. Právní předpisy uvádějí různé jednání, přičemž v kontextu sportovního fanouškovství se jedná o napadení jiného a rušení přípravy nebo průběhu nebo zakončení organizovaného sportovního utkání.⁷⁶

Subjektem trestného činu může být pouze fyzická osoba, která je v době spáchání činu trestně odpovědná, tj. dovršila věku patnácti let a je způsobilá rozpoznat protiprávnost svého jednání a ovládat ho. Subjektivní stránka zahrnuje zavinění, v případě výtržnictví je třeba úmyslného zavinění.

Aby bylo možné jednání posoudit jako výtržnictví, musí k němu dojít na veřejnosti nebo v prostoru, kam má přístup větší počet lidí. V našem případě se jedná například o stadiony, ulice nebo jiná veřejná prostranství, kde se běžně pohybují skupiny osob. Není však nezbytné, aby v daný moment byli přímí svědci přítomni, stačí, že důsledky takového chování mohou být veřejností pozorovány později.⁷⁷

V našem případě lze téměř veškeré protiprávní chování sportovních návštěvníků kvalifikovat jako trestný čin výtržnictví. Objektivní stránka tohoto činu, tedy jednání, následek a příčinná souvislost mezi nimi je v rámci § 358 definována velmi široce. V praxi to znamená, že pokud určité jednání nelze podřadit pod jiný, konkrétnější trestný čin, bývá posuzováno právě jako výtržnictví. I z tohoto důvodu je v souvislosti se sportovním fanouškovstvím tak časté.

Tento trestný čin může zahrnovat širokou škálu protiprávního jednání na sportovních akcích – od fyzického napadení fanoušků soupeře, hráčů či rozhodčích až po vhození předmětů na hrací plochu nebo použití pyrotechniky.

6.2 § 146 (§ 145 Těžké) Ublížení na zdraví, §148 (§ 147 Těžké) Ublížení na zdraví z nedbalosti

Dalším trestným činem, který nesmí chybět v tomto výpisu je § 146 TZ ublížení na zdraví. Ve spojitosti se sportovním chuligánstvím dochází často k násilným střetům, které kvůli své závažnosti spadají do trestného činu § 146 TZ ublížení na zdraví.

⁷⁶ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní právo hmotné, 7., přepracované vydání*. Praha: Wolters Kluwer, a. s., 2014, s. 905.

⁷⁷ Tamtéž s. 905, 906.

Obdobně je popsán také §145 TZ těžké ublížení na zdraví, kde jsou ovšem vyšší trestní sazby, jsou zde tři další kvalifikované okolnosti a na rozdíl od §146 je zde trestná i příprava.

Zájem chráněný trestním zákonem můžeme najít v trestním zákoníku uvedený v jednotlivých hlavách a dílech. Objektem §145, §146, §147 a §148 je lidské zdraví. Jedná se o zdraví psychické i fyzické. Zdravím se rozumí normální funkce lidského těla, včetně orgánů, které jsou potřebné k řádnému fungování.⁷⁸

Pro objektivní stránku zákon rozlišuje dva následky:

- méně závažné ublížení na zdraví a
- těžká újma na zdraví.

O naplnění těchto následků rozhoduje soud. Jedním z důkazních materiálů je posudek znalce z oboru. Úkolem znalce je vylicit podrobně skutkový stav, nestačí pouhé označení diagnózy. Východiskem pro posouzení příčinné souvislosti mezi jednáním pachatele a způsobeným následkem na zdraví poškozeného je stav před poškozením, nikoliv stav úplného zdraví. Rozhodující tedy je, oč se stav zhoršil oproti stavu před útokem pachatele. O posouzení těchto následků rozhoduje soud, přičemž vychází z odborného posudku lékaře. Lékař má za úkol detailně popsat skutkový stav, nestačí pouhé uvedení diagnózy. Klíčové je tedy zjistit, jak výrazně se zdravotní stav zhoršil v důsledku útoku.⁷⁹

U ublížení na zdraví nerozhoduje, zdali bylo použito některých prostředků, konkrétně zdali byl útok veden se zbraní nebo bez zbraně. Rozhodujícím faktorem je stav oběti po činu.⁸⁰ Použití zbraně pachatelem při tomto trestném činu se považuje za obecnou přitěžující okolnost.

Subjektem trestného činu může být pouze fyzická osoba, která je v době spáchání činu trestně odpovědná, tj. dovršila věku patnácti let a je způsobilá rozpoznat protiprávnost svého jednání a ovládat ho. I zde je třeba úmyslného zavinění.

Zavinění z nedbalosti je taxativně vymezeno v § 147 a § 148 TZ.

Tento trestný čin je nejčastěji spojován s aktivitami chuligánských skupin, avšak mohou se do něj zaplést i jednotlivci z řad fanoušků či ultras. K právní kvalifikaci ublížení

⁷⁸ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní zákoník. Komentář. 3. vydání.* Praha: C. H. Beck, 2023, s. 1953

⁷⁹ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní právo hmotné, 7., přepracované vydání.* Praha: Wolters Kluwer, a. s., 2014, s. 556.

⁸⁰ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní zákoník. Komentář. 3. vydání.* Praha: C. H. Beck, 2023, s. 1971

na zdraví v souvislosti se sportovním diváctvím dochází méně často, neboť zpravidla bývá použita jiná právní klasifikace. Nicméně v případech, kdy jsou zranění natolik závažná, by použití jiné právní kvalifikace bylo neadekvátní. Cílem fanouškovských střetů není vždy protivníka zranit, primárně jde o jeho ponížení, ztrapnění či symbolické „převálcování“. Často stačí dostat soupeře na zem a donutit ho ke vzdání, čímž útočníci demonstrují svou převahu. Přesto mohou být střety natolik vyhrcoené, že dochází k vážným zraněním, zejména v případech klubů s velkou rivalitou.

6.3 § 158 Rvačka

U kapitoly trestných činů ve spojitosti s chuligánstvím, je též třeba zmínit § 158 TZ rvačka.

Rvačku je možné definovat jako vzájemné fyzické napadání mezi minimálně třemi osobami, při němž dochází k opakujícímu se střídání útoků a protiútoků a tím i ke vzájemnému ohrožování na životě nebo zdraví všech zúčastněných. Podstatou rvačky je právě její dynamický a obtížně kontrolovatelný průběh, kdy intenzita vzájemných útoků dosahuje takové míry, že reálně vzniká riziko závažného ublížení na zdraví či ohrožení života. Tato charakteristika odlišuje rvačku od jednostranného napadení a činí z ní samostatnou skutkovou podstatu trestného činu.⁸¹

Objektem rvačky je zde život a jako u předešlého paragrafu také lidské zdraví.

Trestný čin rvačky nastává tehdy, když se vzájemně napadají alespoň tři osoby, přičemž všichni současně vystupují jako útočníci. Za pachatele jsou považováni všichni účastníci konfliktu.⁸² I zde se jedná o subjekt obecný, takže pachatelem může být kterákoliv fyzická osoba, která je v době spáchání činu trestně odpovědná, tj. dovršila věku patnácti let a je způsobilá rozpoznat protiprávnost svého jednání a ovládat ho.

Subjektivní stránka vyžaduje úmyslného zavinění, ovšem je zde třeba zjistit, zdali úmysl směřoval nejen k účasti, ale také k ohrožení života a zdraví.⁸³

V našem případě jsou nejčastějšími pachateli opět členové chuligánských skupin, pro které představuje rvačka hlavní událost sportovního dne. Není však pravidlem, že se

⁸¹ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní zákoník. Komentář. 3. vydání.* Praha: C. H. Beck, 2023, s. 2078.

⁸² JELÍNEK, J. a kol. *Trestní právo hmotné. Obecná část. Zvláštní část. 8. vydání.* Praha: Leges, 2022, s. 584, 585.

⁸³ ŽATECKÁ, E. *Trestní právo hmotné a procesní – zvláštní část.* Brno: Masarykova univerzita, 2014, s. 21.

tohoto trestného činu dopouštějí výhradně chuligáni. K násilným střetům se někdy nechají strhnout či vyprovokovat i běžní fanoušci (u kterých je nejčastějším spouštěčem požití alkoholu) nebo členové ultras. U ultras může jít také o formu podpory chuligánské skupiny, buď za účelem doplnění potřebného počtu pro předem domluvenou bitku, nebo prostě o snahu pomoci chuligánům porazit rivala při nečekaném střetu.

Rvačka může propuknout prakticky kdekoliv – na stadionu, v ulicích před zápasem, ale v případě předem dohodnuté bitky i na zcela odlehlém místě. Její vyvolání bývá otázkou vteřin a často přichází zcela nečekaně, což značně komplikuje preventivní opatření.

6.4 § 228 Poškození cizí věci

Trestný čin poškození cizí věci dle § 228 trestního zákoníku chrání především vlastnictví věci jakožto objekt tohoto deliktu. Samotným předmětem útoku je pak konkrétní věc, která je ve vlastnictví jiné osoby.⁸⁴

Objektivní stránka tohoto trestného činu je formulována ve dvou samostatných základních skutkových podstatách. V kontextu výtržností či ničení majetku například na tribunách sportovních stadionů se uplatňuje skutková podstata § 228 odst. 1 TZ, přičemž trestnost činu je podmíněna tím, že vzniklá škoda přesáhne zákonem stanovenou hranici pro škodu nikoliv nepatrnou.“. Škodou nikoli nepatrnou se rozumí částka dosahující nejméně 10000,- Kč.⁸⁵ K takové škodě dojde při sportovních utkáních a událostech s ní spojené velmi snadno. Klasický příklad v našem případě může být rozbití kamerového systému, rozkopání sedaček na tribuně či zničení toalet na stadionu.

Poškození věci představuje zásah do její fyzické podstaty, jejíž důsledkem je částečné snížení její hodnoty. Na rozdíl od toho je učinění věci neupotřebitelnou spojené spíše s narušením její využitelnosti než s přímým poškozením její materiální struktury. V tomto případě dochází ke snížení užitné hodnoty věci do té míry, že již nemůže být vůbec, případně v podstatném rozsahu, využita k účelu, ke kterému byla původně určena.⁸⁶

⁸⁴ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní právo hmotné, 7., přepracované vydání*. Praha: Wolters Kluwer, a. s., 2014, s. 686.

⁸⁵ Tamtéž s. 686.

⁸⁶ Tamtéž s. 686, 687.

Tohoto trestného činu se dopustí fyzická osoba, která je v době spáchání činu trestně odpovědná, tj. dovršila věku patnácti let a je způsobilá rozpoznat protiprávnost svého jednání a ovládat ho. Z hlediska subjektivní stránky je nezbytné, aby byl čin spáchán úmyslně.

6.5 § 325 Násilí proti úřední osobě

Heslo „A.C.A.B.“ – zkratka anglického výrazu *All Cops Are Bastards*, v českém překladu „Všichni policisté jsou parchanti“ je široce známým a kontroverzním sloganem, který vyjadřuje negativní postoj vůči policejním složkám. Vzhledem ke svému hanlivému charakteru a urážlivému obsahu vůči příslušníkům policie je vhodné jej zmínit v souvislosti s dalším trestným činem, jenž je taxativně vymezen v trestním zákoníku. Konkrétně se jedná o trestný čin § 325 TZ Násilí proti úřední osobě.

Úřední osobou se rozumí jednatel, který vykonává úkoly státu nebo společnosti a při jejich plnění využívá pravomoci, jež mu byly zákonným způsobem svěřeny.⁸⁷

Trestný čin násilí proti úřední osobě zasahuje do výkonu pravomoci, kterou vykonává konkrétní úřední osoba. Objekt tohoto deliktu tak představuje samotný výkon veřejné moci jednotlivcem, nikoliv kolektivním orgánem. Cílem právní ochrany je zajistit nerušený a autoritativní výkon úředních pravomocí, který je nezbytný pro fungování státní správy a veřejného pořádku. U objektu tohoto trestného činu je třeba zmínit hmotný předmět útoku. Z hlediska trestního práva hmotným předmětem útoku je úřední osoba samotná, tedy fyzická osoba, na kterou pachatel fyzicky nebo psychicky útočí, nikoliv jen její výkon pravomoci. Objektivní stránka tohoto trestného činu zahrnuje: násilí v úmyslu působit na výkon pravomoci úřední osoby, nebo pro výkon pravomoci úřední osoby.⁸⁸

Pravomoc spočívá v oprávnění úřední osoby vykonávat veřejnou moc, přičemž veřejnou mocí se rozumí taková moc, která autoritativně rozhoduje o právech a povinnostech jiných osob, ať již přímo nebo zprostředkovaně.⁸⁹

Subjektem tohoto trestného činu je kterákoliv fyzická osoba, která je v době spáchání činu trestně odpovědná, tj. dovršila věku patnácti let a je způsobilá rozpoznat

⁸⁷ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní zákoník. Komentář. 3. vydání*. Praha: C. H. Beck, 2023, s. 4090.

⁸⁸ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní právo hmotné, 7., přepracované vydání*. Praha: Wolters Kluwer, a. s., 2014, s. 867, 868.

⁸⁹ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní zákoník. Komentář. 3. vydání*. Praha: C. H. Beck, 2023, s. 4090.

protiprávnost svého jednání a ovládat ho. U subjektivní stránky je třeba jako u ostatních činů úmyslného zavinění.

Autor této práce se v rámci své dlouholeté účasti na sportovních utkáních opakovaně setkal s projevy chování, které naplňovaly, případně se velmi těsně přiblížily skutkové podstatě trestného činu násilí proti úřední osobě. Je až zarážející, jak daleko jsou někteří členi skupin ultras či hooligans schopni zajít ve svém jednání vůči příslušníkům Policie České republiky. V okamžiku, kdy u těchto jedinců dojde k prolomení vnitřních zábran, mizí i základní respekt k autoritě, a jejich chování často výrazně překračuje hranice společensky akceptovatelného jednání. K vyhocení situace mnohdy postačí nepatrný podnět, ať už ze strany fanoušků, nebo ze strany zasahujících policistů. Takový impuls může vyvolat impulzivní reakci jednotlivce, která následně spustí kolektivní jednání celého davu a eskalaci konfliktu. V této souvislosti je vhodné zmínit také významný vliv alkoholu, jehož nadměrná konzumace je častým faktorem přispívajícím ke ztrátě sebekontroly. Alkohol odbourává přirozené psychické bariéry, a tím výrazně zvyšuje pravděpodobnost agresivního a neadekvátního chování.

6.6 §173 Loupež

V prostředí fotbalových fanoušků se často používá pojem „trofej“. Tento výraz neoznačuje sportovní ocenění, ale spíše předměty, jako jsou šály, dresy nebo vlajky soupeřova klubu, které byly získány při konfrontaci s fanoušky opačné strany. Taková „trofej“ má pro útočníky nejen symbolickou hodnotu, ale často také slouží jako prostředek veřejného ponížení protivníka, například prostřednictvím jejího spálení. Tyto události jsou ve fanouškovské subkultuře relativně běžné a často probíhají mimo zorná pole oficiálních orgánů.

Pro ilustraci si představme konkrétní scénář: Při rizikovém zápase mezi Viktorií Plzeň a Dynamem České Budějovice se skupina hostujících fanoušků pohybuje po městě. Jejich přítomnosti si však všimne radikálnější část domácích příznivců, která se rozhodne zakročit. Nejde primárně o fyzické napadení, ale o získání fanouškovských symbolů soupeře, tedy zmíněných „trofejí“. V následné konfrontaci jeden z fanoušků Českých Budějovic po strkanici upadne a jeho šála je ihned odebrána. Jiný domácí fanoušek důrazně požaduje předání vlajky slovy: „Okamžitě odevzdej tu vlajku, jinak ti skočím do úsměvu a pak dostaneš ještě facky.“

Jak již bylo řečeno, jde o symbolickou výhru. V některých případech bývá trofej demonstrativně zničena, například spálena přímo na stadionu za přítomnosti hostujících fanoušků, čímž je završena jejich potupa.

Jednání při obrání fanoušků o jejich transparenty se dle TZ kvalifikuje jako § 173 loupež.

Objektem trestného činu loupeže je jak osobní svoboda jednotlivce, zejména jeho možnost svobodně se rozhodovat, tak i majetková hodnota.⁹⁰

Pro loupež se objektivní stránka vyznačuje použitím fyzického násilí nebo hrozby jeho bezprostředního uplatnění s cílem získat věc, která pachateli nepatří. V uvedeném příkladu byly přítomny obě tyto varianty. Násilí v tomto kontextu znamená využití fyzické síly k překonání odporu oběti nebo k jeho preventivnímu potlačení. Hrozba bezprostředního násilí pak představuje takové jednání, kdy je oběti naznačeno, že násilí bude učiněno bezprostředně. Není přitom podstatné, zda pachatel následně odcizenou věc použije, ponechá si ji, nebo ji zničí, pro naplnění skutkové podstaty postačuje samotné násilné nebo hrozící jednání. Dokonání činu nastává již ve chvíli použití násilí nebo jeho pohrůžky, bez ohledu na to, zda pachatel skutečně dosáhne svého cíle a věc získá.⁹¹

Pachatelem se může stát jakákoliv fyzická osoba, která je v době spáchání činu trestně odpovědná, tj. dovršila věku patnácti let a je způsobilá rozpoznat protiprávnost svého jednání a ovládat ho, přičemž pro trestní odpovědnost je i zde opět nutné úmyslné zavinění.

6.7 § 355 Hanobení národa, rasy, etnické nebo jiné skupiny osob

Tato kapitola tematicky navazuje na předchozí kapitolu 4.1, jež se zabývala problematikou rasismu. V souvislosti s tímto tématem je nezbytné poukázat také na právní aspekt dané problematiky, který je v České republice uplatňován při řešení příslušných deliktů. Jedná se o § 355 TZ – Hanobení národa, rasy, etnické nebo jiné skupiny osob.

Toto ustanovení zastává klidné mezilidské soužití proti veřejnému hanobení. Objektem je zajištění rovného zacházení a prevence vůči diskriminaci, a to v souladu

⁹⁰ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní právo hmotné, 7., přepracované vydání*. Praha: Wolters Kluwer, a. s., 2014, s. 595.

⁹¹ ŠČERBA, F. a kol. *Trestní zákoník. Komentář. I. vydání*. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 1432, 1433, 1434.

s ústavním principem rovnosti bez ohledu na národnost, jazyk, rasu, etnický původ, politické názory či náboženské vyznání.⁹²

Objektivní stránka trestného činu spočívá ve veřejném hanobení, které lze charakterizovat jako obzvláště urážlivý projev směřující k znevažování, zesměšnění nebo snížení důstojnosti určitého národa, etnické skupiny, rasy apod. Tento projev může být realizován jak ústní, tak písemnou formou, obrazovým znázorněním nebo jiným způsobem, přičemž forma není pro posouzení skutku rozhodující.⁹³

Pachatelem se může stát fyzická, která je v době spáchání činu trestně odpovědná, tj. dovršila věku patnácti let a je způsobilá rozpoznat protiprávnost svého jednání a ovládat ho.

Z pohledu subjektivní stránky je vedle úmyslného zavinění v případě § 355 odst. 1 písm. b) trestního zákoníku vyžadována také pohnutka pachatele.⁹⁴

Trestný čin hanobení národa, rasy, etnické nebo jiné skupiny osob, upravený v § 355 TZ, se v praxi bohužel vyskytuje i v prostředí sportovních utkání, zejména ze strany tzv. radikálních fanouškovských skupin. Tyto projevy mají často podobu nenávistných pokřiků, transparentů nebo chorálů, které svým obsahem naplňují znaky hanobení určité skupiny osob na základě jejich národnosti či etnického původu. Jako příklad si můžeme uvést situaci, kdy za hostující fotbalový tým nastupuje hráč tmavé pleti. Domácí publikum k tomuto hráči cítí nenávist a příčinou je barva jeho pleti. Utkání se mu snaží značně znepříjemnit. Při zahrávání rohového kopu se hráč dostává velmi blízko k fanouškům. V tu chvíli jeden člen z radikální fanouškovské skupiny hodí po hráči tmavé pleti kelímek, přeskočí bariéru a strčí do hráče se slovy: „*Padej zpátky do Afriky ty zasranej negře, niga, niga, niga.*“ Takové jednání je trestně postižitelné nejen pro svou urážlivost, ale i proto, že může podněcovat nenávist vůči celým skupinám obyvatelstva.

⁹² ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní zákoník. Komentář. 3. vydání.* Praha: C. H. Beck, 2023, s. 4471.

⁹³ Tamtéž s. 4472.

⁹⁴ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní právo hmotné, 7., přepracované vydání.* Praha: Wolters Kluwer, a. s., 2014, s. 902, 903.

7 Metodika zpracování praktické části

Praktická část této bakalářské práce je zaměřena na analýzu a porovnání konkrétních případů diváckého násilí v prostředí fotbalu a hokeje, a to prostřednictvím kvalitativního výzkumu. Cílem je identifikovat typické projevy, příčiny a důsledky násilného chování fanoušků během sportovních utkání, s důrazem na subjektivní zkušenost.

Pro naplnění cíle praktické části byla zvolena kombinace několika metod. Hlavní z využívaných metod je kvalitativní případová studie. Autor na základě vlastních zkušeností detailně popisuje průběh několika vybraných sportovních utkání, konkrétně třech fotbalových a dvou hokejových. Každý případ je analyzován z pohledu chování fanoušků, bezpečnostních složek a celkové atmosféry před, během a po utkání. Důraz je kladen na identifikaci momentů, které vedly ke konfliktním situacím. Každá případová studie přinese jiný zásadní jev dané problematiky.

Další z využívaných metod je komparativní analýza. Na základě popsaných případů je provedeno porovnání vybraných aspektů problémového, nelegálního a násilného chování mezi fotbalovým a hokejovým prostředím. Komparace se zaměřuje zejména na četnost výskytu násilí, roli alkoholu, chování fanouškovských skupin a reakci bezpečnostních složek.

7.1 Metoda sběru dat

V praktické části byla využita metoda účasti a pozorování. Autor čerpá z vlastní účasti na vybraných utkáních, která proběhla v různých lokalitách ČR, kdy byl součástí různých fanouškovských skupin a také součástí bezpečnostní agentury. Popis událostí je založen na bezprostředních poznatcích, osobním vnímání situace, osobním prožitku, a to včetně atmosféry mezi fanoušky.

8 Praktická část

8.1 Dynamo České Budějovice – Viktoria Plzeň 27. 08. 2022 Seznámení s realitou

Autor bakalářské práce obdržel nabídku účastnit se výjezdu s chuligánskou skupinou z Plzně na utkání proti hlavnímu rivalovi. Po zvážení a konzultace s rodinnými příslušníky se rozhodl nabídku přijmout s cílem spojit osobní zájem o subkulturu hooligans s odborným sběrem dat pro bakalářskou práci.

Při poskytnutí nabídky bylo autorovi sděleno, že se jedná o větší chuligánský výjezd, přičemž skupina plzeňských hooligans měla před rokem konflikt s místními fanoušky v Českých Budějovicích a očekávala se možná odvěta. Autor komunikoval s členem skupiny prostřednictvím mobilního telefonu, kde obdržel instrukce k srazu (čas, místo, požadovaný oděv a výbavu).

Dne 27.08.2022 autor dorazil na sraz do klubovny, kde bylo přítomno přes 20 členů chuligánské skupiny, doplněných o několik členů ultras. Po krátké přípravě se účastníci přesunuli do automobilů, první zastávkou byla čerpací stanice v Písku. Přítomnost skupiny vzbudila pozornost projíždějící hlídky Policie ČR, která zastavila a začala skupinu monitorovat, což vyvolalo potřebu urychleného odjezdu směrem k Českým Budějovicím.

Během jízdy autor zaznamenal komunikaci mezi členy skupiny, z níž vyplynulo, že plzeňská skupina dlouhodobě usiluje o kontakt s protistranou s cílem domluvit fyzický střet kdekoliv. Komunikace probíhala prostřednictvím šifrované aplikace Signal, ovšem soupeř se k předem domluvenému střetu neměl.

Po příjezdu do Českých Budějovic se skupina usadila v restauraci poblíž parku Stromovka, kde proběhlo předzápasové setkání a konzumace nápojů. Do prostoru se připojili další známí z řad ultras, přičemž účast byla omezena na osoby považované za důvěryhodné.

V restauraci došlo ke konfrontaci ze strany části chuligánů, kteří se ptali autora na užívání drog. Autor odmítl a byl upozorněn na přítomnost tvrdých drog v rámci skupiny.

Konzumace alkoholických nápojů pokračovala, přičemž se blížil čas začátku zápasu. To potvrdil fakt, že v oblasti nad restaurací byl zaznamenán policejní vrtulník,

který sledoval pohyb skupiny. Atmosféra mezi členy skupiny byla relativně klidná a přátelská. Ze strany fanoušků Českých Budějovic však nadále nepřicházely žádné odpovědi v aplikaci Signal, což naznačovalo jejich neochotu ke kontaktu.

Nastal čas přesunout se směrem ke stadionu. U členů skupiny bylo možné pozorovat změnu výrazu a celkové zpřísnění atmosféry. Vzhledem k tomu, že žádná reakce ze strany českobudějovických příznivců prostřednictvím aplikace Signal nedorazila, panovalo očekávání, že by k případnému kontaktu mohlo dojít spontánně v městských ulicích. Již při příchodu na hlavní náměstí byla skupina plzeňských příznivců zaregistrována policejními složkami, které si nad ní převzaly dohled. Následně byla skupina trvale doprovázena několika policejními vozidly. Za těchto podmínek bylo zřejmé, že potenciální střet s druhou stranou je vzhledem k rozsahu policejního dozoru velmi nepravděpodobný. V jedné z ulic byla sice spatřena skupina domácích fanoušků, která reagovala verbálními výpady, nicméně vzhledem k přítomnosti policie k žádné fyzické konfrontaci nedošlo.

Skupina se postupně blížila k cílovému místu. V blízkosti stadionu se k plzeňské skupině připojili další chuligáni, a to z řad spřáteleného Přerova. Vstupní bezpečnostní kontrolou prošli všichni bez komplikací. Po vstupu do stadionu následoval přesun na tribunu. Na protější části stadionu bylo možné vizuálně identifikovat několik jedinců z radikálnějšího jádra domácího tábora. V této fázi někteří z přítomných členů skupiny nadále vyjadřovali očekávání možné události po skončení utkání.

Během pozorování bylo zaznamenáno, že samotný fotbalový zápas nepředstavoval pro většinu členů chuligánské skupiny primární zájem. Přibližně 70 % hráčů doby trávili v zázemí stadionu, kde konzumovali alkohol a věnovali se vzájemné komunikaci. Přítomnost na tribuně byla v jejich případě spíše okrajová a dočasná. Na základě těchto skutečností lze konstatovat, že hlavní motivací účasti této skupiny nebyla sportovní událost samotná, nýbrž spíše možnost vyvolání konfliktu či jiného narušení veřejného pořádku.

Utkání skončilo vítězstvím týmu FC Viktoria Plzeň v poměru 0:1. Rozhodující branka padla v samotném závěru utkání, konkrétně ve 94. minutě. Vzhledem k rivalitě mezi oběma kluby vyvolal tento výsledek u přítomných plzeňských příznivců výrazné projevy radosti a silné emocionální reakce, které se projevíly zpěvem chorálů a zvýšenou aktivitou v jejich sektoru.

Při výjezdech na utkání hraná na hřišti soupeře je standardním bezpečnostním opatřením, že hostující fanoušci zůstávají po skončení zápasu přibližně 30 minut uzavřeni ve vyhrazeném sektoru. Cílem tohoto opatření, koordinovaného pořadatelskou službou a Policií ČR, je zajištění dostatečného časového odstupu mezi odchodem a hostujících příznivců a tím předejít případným konfliktům. Stejný postup byl uplatněn i při popisovaném utkání. V průběhu této doby se u vnějšího oplocení sektoru hostujících fanoušků objevila skupina příznivců domácího týmu, která začala verbálně provokovat přítomné fanoušky z Plzně. Situace vedla ke zvýšenému napětí, které se projevilo pokřiky a výzvami ke střetu, včetně snahy několika jednotlivců vyšplhat na oplocení. K fyzickému kontaktu však nedošlo, a to zejména z důvodu vysoké koncentrace pořadatelského personálu a policejních složek v daném prostoru. Po krátké době se příznivci domácího celku z místa stáhli.

Po skončení utkání a opuštění stadionu, byli členové plzeňské chuligánské skupiny pod důsledným dohledem Policie ČR. Jejich přesun ke vozidlům probíhal za asistence speciální pořádkové jednotky, která skupinu z bezpečnostních důvodů obklopovala a kontrolovala až do jejího úplného odjezdu. Vzhledem k tomuto rozsáhlému policejnímu doprovodu, bylo jakékoliv narušení veřejného pořádku prakticky nemožné. Již v této fázi výjezdu bylo mezi členy skupiny zřejmé zklamání z nenaplněných očekávání, neboť k žádnému plánovanému střetu s příznivci soupeře nedošlo.

Před samotným odjezdem z Českých Budějovic přistoupila Policie ČR k identifikaci všech členů plzeňské výpravy, přičemž si každého jednoho člena natočila ze všech úhlů pohledu. Následně celá skupina nasedla do vozidel a vydala se zpět do Plzně. Během zpáteční cesty se mezi jednotlivými posádkami rozšířila informace, že budějovičtí chuligáni údajně vtrhli do jedné z místních hospod, kde se nacházeli běžní fanoušci Viktorie Plzeň, a snažili se tam vyvolat konflikt. Tento čin kontrastoval s jejich pasivitou vůči samotné chuligánské skupině, se kterou se během dne nepokusili navázat žádný kontakt směřující ke konfrontaci. Na základě těchto událostí si plzeňští příznivci vytvořili konkrétní názor na chování i přístup soupeřova tábora. Tím byl celý výjezd fakticky ukončen.

Z celého popisu je patrné, že sportovní utkání pro danou skupinu slouží spíše jako záminka k vyvolání konfliktu než jako sportovní událost. Výjezd byl důkladně organizovaný, komunikace probíhala přes šifrované kanály a atmosféra se v klíčových momentech radikalizovala. Zásadním prvkem byla role Policie ČR, která svým

důsledným dohledem zabránila fyzickému střetu. Autor tak nejen eticky i bezpečnostně citlivě zprostředkoval osobní zkušenost s potenciálně rizikovým prostředím, ale zároveň podtrhl důležitost preventivních bezpečnostních opatření a sílu skupinové dynamiky v rámci hooligans subkultury.

8.2 Viktoria Plzeň – Dynamo České Budějovice 10. 12. 2023

Vítejte u nás

V den utkání se členové plzeňské chuligánské skupiny sešli v klubovně několik hodin před začátkem zápasu. Součástí tohoto setkání byla konzumace alkoholu, u některých jedinců rovněž užití omamných a psychotropních látek.

Na základě informací zveřejněných na facebookových stránkách budějovických fanoušků zjistili členové skupiny čas a způsob příjezdu příznivců soupeře do Plzně. V reakci na tyto informace vedoucí skupiny vyslali dva mladší členy z “kotle“ na hlavní nádraží, aby monitorovali příjezd fanoušků Dynama a podali zpětnou informaci o jejich počtu a složení. Po určité době informovali vyslaní jedinci zpět, že se v Plzni nachází početná a pravděpodobně připravená skupina budějovických fanoušků k boji. Část dorazila vlakem, část automobilovou dopravou. Následovalo rozesílání zpráv a telefonické kontaktování členů plzeňské skupiny s cílem zajistit jejich mobilizaci. Předběžný plán skupiny počítal se snahou o střet po skončení utkání, tedy v době, kdy by již bezpečnostní složky nepředpokládaly riziko konfrontace.

Přibližně hodinu před výkopem se skupina dozvěděla, že budějovičtí chuligáni narazili ve městě na jednoho z členů plzeňské chuligánské scény, který zrovna řešil osobní záležitosti. Přepadli ho ve výrazné početní převaze. Naštěstí incident skončil jen několika údery, které mu nezpůsobily vážnější zranění. Přesto tato situace výrazně rozdmýchala emoce na plzeňské straně. Agrese uvnitř skupiny narůstala a potřeba odvety začínala být cítit ve vzduchu.

Čas výkopu se blížil a skupina se začala chystat na přesun ke stadionu. Při odchodu z klubovny si jeden z členů všiml podezřelého vozidla, které skupinu očividně sledovalo. Bylo okamžitě jasné, že i tentokrát jsou plzeňští chuligáni pod dohledem Policie ČR. Tento fakt jen posílil rozhodnutí, že případné akce mají proběhnout až po skončení zápasu.

Během samotného zápasu ještě probíhaly domluvy ohledně plánované akce. Část plzeňských hooligans se mezitím pohybovala po městě a cíleně vyhledávala vozidla

s budějovickými registračními značkami, aby získali představu, kudy se budou fanoušci soupeře po utkání přesouvat. Několik takových aut skutečně našli, a tak bylo jasné, že část budějovických hooligans bude mířit na parkoviště jednoho z obchodních domů v blízkosti stadionu.

Po skončení utkání se celá skupina plzeňských hooligans, včetně těch, kteří přišli poskytnout podporu, přesunula do jedné z hospod v blízkosti stadionu. V tu chvíli nebyla v okolí přítomna žádná policejní jednotka. Jeden z chuligánů měl navíc kontakt u bezpečnostní agentury, jejíž pracovník dohlížel na odchod hostujících fanoušků. Právě on měl dát signál, jakmile příznivci Českých Budějovic opustí stadion. Vše bylo pečlivě naplánované a časově sladěné tak, aby se oba tábory ideálně střetly.

Signál od člena pořadatelské služby přišel, hostující fanoušci opustili stadion. Domácí chuligáni se rychle oblékli a vyšli z hospody. Jejich smůla byla, že právě v tu chvíli kolem projíždělo policejní auto, které si jich všimlo a okamžitě předalo zprávu ostatním jednotkám. Pozornost policie se přesunula k plzeňským chuligánům, kteří však zvolili trasu, kam policejní vozy nemohly vjet. Chůze se zrychlila, na několika místech se museli i rozběhnout, aby zmizeli z dohledu policie. Plzeňská skupina přitahovala stále větší pozornost policejních aut a dodávek, což naznačovalo, že možný střet je na spadnutí. Při výběhu z parku do jedné z ulic u obchodního domu si plzeňští chuligáni všimli nepřátelského tábora. Najednou zazněl povel: „Formace, pojd'te k sobě!“ Střet byl skutečně blízko, když v tu chvíli mezi obě skupiny vjela policejní dodávka. Z ní vyskočili příslušníci speciální pořádkové jednotky, kteří za pomoci zákonných výzev odklonili plzeňské fanoušky, kteří se dali na útěk. Běželi směrem k obchodnímu centru, kde panoval klid, a hlavně tam nebyli žádní policisté. Plzeňští chuligáni vyběhli po schodech na horní část parkoviště, odkud odjížděla část budějovických fanoušků. Skryli se za budovou a po krátké domluvě vyrazili v běhu směrem k nepřátelskému táboru, který mezitím myslel, že už je po všem. Nakonec však zasáhla Policie ČR včas a snažila se plzeňské příznivce zajistit. Ti se ale rozdělili a rychle zmizeli v uličkách města.

Akce tím však nekončila. Plzeňští chuligáni se rychle přes telefon zorganizovali a rozhodli se nastoupit do osobních automobilů, aby jeli za budějovickými chuligány alespoň na benzínku v Nepomuku. V tu chvíli už probíhala i komunikace s hostujícím táborem přes aplikaci Signal, avšak strana Budějovic nebyla iniciativní. Navíc byla přítomnost ozbrojených složek natolik početná, že po několika pokusech o střet od něj obě strany ustoupily a tento důležitý den pro oba fanouškovské tábory skončil.

Zápas mezi Plzní a Českými Budějovicemi se odehrál ve výrazně vyhrocené atmosféře, kterou formovalo nejen sportovní soupeření, ale zejména touha obou chuligánských skupin po fyzické konfrontaci. Celý den byl poznamenán cíleným sledováním, sběrem informací, plánováním a mobilizací aktérů, přičemž primárním motivem nebyla účast na sportovní události, nýbrž organizovaný střet. Přestože se samotný konflikt neuskutečnil díky zásahu Policie ČR, která svou přítomností a rychlými reakcemi výrazně přispěla k zajištění veřejného pořádku, vývoj situace odhalil vysoký stupeň organizovanosti a odhodlání jednotlivých účastníků.

8.3 Viktoria Plzeň – Sparta Praha 22.05.2024

Pole na hřišti

Každý, kdo alespoň okrajově sleduje sportovní dění v České republice, pravděpodobně zaznamenal události spojené s finále českého poháru, které se konalo ve Štruncových sadech v Plzni, kde se o trofej utkala Viktoria Plzeň se Spartou Praha.

Ze zákulisních informací autor věděl, že na den utkání byl domluvený střet na poli, který měl proběhnout v dopoledních hodinách na předem určeném místě. Střet byl potvrzen oběma tábory, bez věkového omezení a na plzeňské straně se podařilo shromáždit ty nejlepší bojovníky. Získat skalp slavné Sparty právě v den finále by byl pro plzeňské chuligány významný úspěch.

Skupina se sešla na smluveném místě, odkud měla společně vyrazit auty k místu střetu. Realita však byla jiná. Z tábora Sparty přišla zpráva, že se nesešli v potřebném počtu, a proto se bitky nezúčastní. Zklamání a rozhořčení plzeňských chuligánů bylo obrovské, neboť se na souboj dlouho těšili a velmi si v něm věřili. Zda šlo o skutečnou omluvu, nebo o výmluvu ze strachu, se pravděpodobně nikdy nedozvíme.

Na chvíli se od chuligánského dění přesuneme jinam. Pro samotný zápas bylo domluveno a připraveno několik choreografií, včetně použití pyrotechniky – dýmovnic, světlic a ohňostrojů. Jak se tato pyrotechnika na stadion dostala, autor z pochopitelných důvodů popisovat nebude. Přípravy na choreografie probíhaly v intenzivním tempu už několik dní před samotným utkáním. Bylo zapotřebí pečlivé organizace, především pokud šlo o práci s pyrotechnikou, aby vše na tribunách působilo vizuálně efektivně. Za tímto účelem vznikla skupina v komunikační aplikaci Signal, do které byli postupně přidáváni pouze ověřeni lidé, kteří měli s pyrotechnikou na stadionu dostatek zkušeností.

Používání pyrotechniky na stadionech je v České republice přísně zakázáno a může být sankcionováno vysokými pokutami. Proto byla anonymita členů takzvaného „pyroteamu“ naprosto zásadní. Jak již bylo zmíněno, během zápasu bylo naplánováno několik pyrotechnických show. Každý zapojený jedinec měl přesné informace o tom, kdy se převléct, kdy pyrotechniku použít a kde přesně na tribuně se má nacházet. Ve viktoriánském kotli vše probíhalo podle dopředu připraveného scénáře. V určenou minutu zápasu se z nejspodnější řady poslala směrem vzhůru plachta, která měla zakrýt „pyroteam“ a poskytnout mu čas na přípravu. Pod plachtou došlo k rychlému převlečení. Členové týmu sundali nápadné části oblečení, nasadili kukly a celotělové kombinézy, rozdělili si pyrotechniku a zopakovali si poslední instrukce. Jakmile byli připraveni, plachta se stáhla dolů a každý z nich se přesunul na předem určené místo, přičemž jejich identita zůstala skrytá jak před kamerami, tak před bezpečnostními složkami. Choreografie se tehdy skutečně povedla. Nikdo nevhazoval nic na hrací plochu a všichni zacházeli s pyrotechnikou opatrně, takže akce proběhla bez jakéhokoli incidentu, v rámci maximální možné bezpečnosti.

Pomalu se blížil závěr utkání a s ním i další připravená choreografie v plzeňském sektoru, doplněná opět o pyrotechnické efekty. Přibližně v 85. minutě zápasu se na spodní části kotle začala roztahovat plachta, pod kterou se ultras, hooligans a další oddaní fanoušci připravovali na poslední pyrotechnickou akci večera. V tu chvíli byl stav zápasu 0:1 ve prospěch Sparty Praha. Zatímco se „pyroteam“ pod plachtou převlékal a chystal, Viktoria Plzeň v 87. minutě vstřelila vyrovnávací gól. Ačkoli členové týmu gól přímo neviděli, euforie z vyrovnání se okamžitě rozlila celým sektorem a pronikla i pod plachtu. Radost však musela rychle ustoupit zpět k přípravám, jelikož bylo třeba dodržet časový plán a choreografii dotáhnout do konce. Poslední choreografie zápasu se opět vydařila a sektor Viktorie působil vizuálně působivě. Co se ale nepovedlo, bylo samotné dění na hřišti. Krátce před koncem zápasu totiž Sparta vstřelila vítězný gól na 1:2 a tím rozhodla finálový duel ve svůj prospěch. V plzeňském kotli zavládlo obrovské zklamání, frustrace a vztek. Tím spíš, že fanoušci a chuligáni Sparty slavili výhru přímo na domácí půdě Viktorie Plzeň, a to byla pro mnohé těžko snesitelná hořkost.

Finálová utkání českého poháru se tradičně odehrávají na takzvaně neutrální půdě, přičemž konkrétní stadion pro finále je určen ještě před začátkem soutěžního ročníku. Pro sezónu 2023/2024 byla vybrána plzeňská Doosan Arena, tedy domácí stadion FC Viktoria Plzeň. Jelikož se oficiálně jedná o neutrální hřiště, platí pravidlo, že distribuce vstupenek mezi fanoušky obou klubů musí být spravedlivě rozdělena. To v praxi znamenalo, že

příznivci Sparty Praha, kteří by při běžném soutěžním utkání obdrželi hostující sektor, vybavený vysokým oplocením a ochrannou sítí proti vhození předmětu či neoprávněnému vstupu na hřiště, tentokrát obsadili polovinu stadionu, včetně nekrytých tribun bez těchto bezpečnostních prvků. Jedinou reálnou bariérou mezi oběma fanouškovskými tábory tak byla samotná hrací plocha a na tribuně pak dvě řady příslušníků bezpečnostní služby, mezi nimiž byla ponechána několikametrová prázdná zóna.

Autor se pozastavuje nad způsobem rozdělení stadionu, jelikož se jedná o klíčovou informaci k pochopení událostí, které následovaly bezprostředně po závěrečném hvizdu rozhodčího. Utkání skončilo, Plzeň podlehla Spartě a hostující tým se začal radovat z vítězství přímo na domácím stadionu Viktorie. Tato skutečnost v několika členech domácího kotle, ultras i chuligánů, vyvolala silný pocit křivdy, který v dané chvíli potřebovali nějakým způsobem ventilovat. Skupina jedinců přeskočila zábrany v první řadě tribuny, hravě překonala pořadatelskou službu, která nekladla výraznější odpor, a následně přeskočila i reklamní bariéru, čímž vnikla na hrací plochu. Jejich čin vyvolal davovou reakci a brzy se k nim přidávali další: běžní fanoušci, „kotelníci“, i členové z řad hooligans. Jelikož šlo o okamžik krátce po poslední choreografii, mnozí fanoušci byli ještě převlečení v kombinézách a kuklách, jiní si kuklu nasazovali až během přebíhání trávníku. V tu dobu se na hrací ploše ještě nacházeli hráči Sparty, když spatřili běžící skupinu plzeňských fanoušků, urychleně ustoupili směrem ke střídačkám. Plzeňští příznivci překonali polovinu hřiště, aniž by jim v tom kdokoli účinně zabránil. Následovalo pokřikování, mávání a provokace směrem k sektoru hostů. Několik spartánských příznivců reagovalo a hřiště se na chvíli proměnilo v improvizované bitevní pole. Pravděpodobně zde hrála roli nejen frustrace z prohry a oslavy soupeře, ale také nevyužitá energie z dopoledne, kdy ztroskotala plánovaná bitka. Došlo k několika fyzickým střetům, při nichž padaly úderů pěstmi, kopy, a dokonce i útoky na ležící protivníky. Krátce nato vběhly na trávník desítky příslušníků Policie ČR, které rychle oddělily obě skupiny a přijaly nezbytná opatření k ukončení násilností. Část členů tzv. „pyroteamu“ zůstala ukázněně na tribuně, kde se opět převlékla zpět do civilu pod plachtou. Ti, kteří neodolali síle davu a vběhli na hřiště, museli později řešit své odmaskování a převlečení operativně, například úprkem na toalety, aby se vyhnuli identifikaci prostřednictvím kamerového systému.

Autor si tento intenzivní fotbalový moment pamatuje velmi živě, a s ním i pocity, které po závěrečném hvizdu mezi fanoušky převládaly. Nálada byla silně rozkolísaná. Pro

některé převažoval smutek z prohry a promarněné trofeje, zatímco jiní se cítili paradoxně naplněně. Právě rozruch, který se po zápase na stadionu odehrál, v nich vyvolával pocit určitého zadostiučinění.

Finále českého poháru mezi Plzní a Spartou bylo nejen sportovní událostí, ale i demonstrací intenzivní fanouškovské vášně, která se z choreograficky působivého představení ultras přelila v závěru do nebezpečných scén na hřišti. Selhání v bezpečnostní organizaci, frustrace z prohry a neuskutečněný předzápasový střet chuligánů vytvořily výbušnou směs, která vrhla stín na jinak vizuálně i emočně silný zápas.

8.4 HC Škoda Plze – HC Oceláři Třinec 10. 12. 2023 Po fotbale na hokej

Autor se v kapitole 8.2 věnoval fotbalovému utkání, které bylo nabitě chuligánskými momenty a bezpochyby patřilo mezi jeho nejintenzivnější zážitky s fotbalovými hooligans. Ten den ale rozhodně nekončil závěrečným hvizdem na fotbalovém stadionu. Naopak, jednalo se o jeden z těch typických plzeňských sportovních dní, kdy se program skládá z návštěvy dvou utkání. Z fotbalu se tentokrát přesouvalo na hokej. HC Škoda Plzeň totiž doma hostila soupeře ze vzdáleného Třince, a to v rámci 27. kola Tipsport extraligy.

Po neúspěšné konfrontaci fanoušků Budějovic se plzeňští fanoušci přesunuli zpět do fanouškovské klubovny, kde se zaslouženě občerstvili na oslavu nejen fotbalové výhry, ale i rozruchu, který po zápase způsobili. V tu dobu už na zimním stadionu běžela první třetina hokejového utkání. Někteří členové hooligans a ultras se rozhodli zakončit večer doma, jiní, včetně autora, si řekli, že tento výjimečný sportovní den zakončí ještě hokejem. Díky známým mezi členy security nebylo potřeba shánět vstupenky, a tak se bez problémů dostali na stadion bez nutnosti jakékoliv kontroly nebo placení.

Partu, se kterou autor dorazil na stadion, hokej příliš nezajímal. Šlo spíše o to nevracet se domů, dát si pár alkoholických nápojů navíc a prodloužit si sportovní den v Plzni. S rostoucí hladinou alkoholu v krvi ale ubývalo sebekontroly. Zpočátku šlo jen o hlasitější pokřiky, občasné nevhodné komentáře směrem k soupeřům či rozhodčím, ale zatím nic, co by překročilo rámec běžného fanouškovského neklidu. To se však změnilo s tím, jak se situace na ledě začala přioštrovat. Autor si opakovaně všimá, že v hokejovém prostředí mají největší dopad na chování diváků momenty přímo související s děním na ledě. Jde o sporné zákroky, fauly, a především výroky rozhodčích.

A přesně to se stalo i tentokrát. Několik nepochopitelných výroků hlavního rozhodčího doslova rozproudilo krev v žilách domácího kotle. Spustily se pokřiky plné nenávisti směrem k rozhodčím, hráčům Třince a také ke skupině hostujících fanoušků, kteří dorazili v menším počtu. Vrcholem napětí byla přestávka, kdy se rozhodčí vydali do šaten. Několik jedinců ze spodní části kotle nezvládlo emoce, přeskočilo zábradlí a směrem k trojici rozhodčích letělo několik plných kelímků piva. Minimálně dva rozhodčí byli zasaženi, a tak se raději okamžitě stáhli do bezpečných prostor stadionového zázemí. Na incident reagovala přítomná hlídka městské policie. Za pomoci výzev a výstrah se snažila fanoušky uklidnit. Jeden z viditelně opilý fanoušek ale výzvy ignoroval a dokonce udeřil jednoho z policistů otevřenou dlaní do obličeje. V ten moment šlo o jasné napadení úřední osoby. Policie reagovala okamžitě. Pomocí donucovacích prostředků byl agresor zpacifikován, byla mu nasazená pouta a následně byl fanoušek vyveden ze stadionu. Tento zásah vyvolal další emoční vlnu, z níž hrozilo, že se strhne větší konflikt. Kotel se na chvíli rozvášnil, ale díky důraznému a rychlému postupu městské policie i pořadatelské služby se situace během několika minut stabilizovala. Zbytek zápasu tak již probíhal bez větších excesů, ačkoliv emoce v domácích řadách zůstávaly napjaté až do samotného konce utkání.

Atmosféra sportovního dne v Plzni přerostla v sérii incidentů ilustrujících, jak snadno se může fanouškovská vášeň zvrhnout v agresi. Autor poutavě popisoval přechod z fotbalového zápasu na hokejové utkání, kde alkohol, frustrace z rozhodnutí sudích a skupinová dynamika vyústily v napadení rozhodčích a následný zásah policie. Text upozorňuje na tenkou hranici mezi fanatismem a násilím.

8.5 Škoda Plzeň – Rytíři Kladno 09. 10. 2024

Tentokrát jako security

Přibližně čtyři roky před sepsáním této práce obdržel respondent nabídku přivýdělků při studiu na pozici člena bezpečnostní agentury SBS IVA, a to během domácích hokejových utkání klubu HC Škoda Plzeň. Vzhledem k tomu, že studoval obor se zaměřením na bezpečnostní problematiku a zároveň měl přehled o prostředí sportovních fanoušků, jednalo se o příležitost relevantní k jeho studiu. Po několika odpracovaných událostech došlo ze strany nadřízených ke kladnému hodnocení jeho výkonu, na základě čehož byl spolu s kolegou přesunut na zabezpečení sektoru pro hostující fanoušky. Tento sektor je z bezpečnostního hlediska považován za klíčový, neboť představuje prostor s vyšším rizikem vzniku konfliktních situací. Většina utkání probíhala bez incidentů a v klidné atmosféře, nicméně určité zápasy byly vyhodnoceny

jako rizikové, a to jak z pohledu organizační složitosti, tak vzhledem ke specifickým fanouškovským skupin. Mezi tyto rizikové zápasy patřila například utkání s týmem Rytíři Kladno, která byla z pohledu bezpečnostních složek předem označena za potenciálně problémová.

Zápasový den probíhal standardním způsobem. Bezpečnostní agentura měla sraz několik hodin před začátkem utkání v zázemí stadionu, kde si členové pořadatelské služby vyzvedávali identifikační vesty a byli obeznámeni s pokyny týkajícími se konkrétního zápasu. Každý pracovník byl následně určen na přesně stanovenou pozici, včetně informací o svěřeném sektoru a doporučeními, na co se během výkonu služby zaměřit.

V den utkání mezi HC Škoda Plzeň a Rytíři Kladno byl respondent přidělen ke kontrole a zajištění bezpečnosti v sektoru 216, určeném pro hostující fanoušky a zároveň k dohledu nad přilehlým sektorem 215, který je standardně vyhrazen domácím příznivcům. V rámci úvodních instrukcí byla kladena důrazná doporučení na důslednou kontrolu vstupujících osob do hostujícího sektoru.

Pořadatelská služba disponovala předem získanými informacemi z veřejně dostupných zdrojů, konkrétně ze sociálních sítí, že na utkání dorazí početná skupina fanoušků hostujícího týmu. Tento předpoklad byl potvrzen také počtem prodaných vstupenek do sektoru hostů, čemuž byla přizpůsobena bezpečnostní opatření.

Předpoklad o početné účasti hostujících příznivců se potvrdil. Během čekání u vstupu do sektoru hostů dorazil autobus, z něhož vystoupily desítky fanoušků kladenského týmu. V prostoru vstupu byli, kromě pracovníků bezpečnostní agentury, přítomni také příslušníci Městské policie Plzeň a Policie ČR, kteří ihned provedli taktické zajištění okolí v trase mezi autobusem a vstupem na stadion. Cílem tohoto opatření bylo zamezit případné konfrontaci jednotlivým skupinám fanoušků soupeřících týmů. Již při příchodu si pořadatelská služba všimla několika jedinců, kteří svým vzhledem vzbuzovali podezření. Jednalo se převážně o mladé muže ve sportovním, převážně černém oblečení, včetně značek, které bývají často spojovány se skupinami chuligánů. Tito fanoušci byli podrobeni důkladnější bezpečnostní kontrole a jejich pohyb na stadionu byl následně pečlivěji monitorován. Bezpečnostní kontrola při vstupu probíhala bez výraznějších komplikací. V několika případech byly zajištěny lahve s alkoholem, které byly u vstupu odebrány. Žádné další zakázané předměty však při kontrole zjištěny nebyly.

Zápas byl zahájen a atmosféra na stadionu byla živá, avšak zatím v mezích slušného chování. Pohyb fanoušků na českých hokejových stadionech se výrazně liší od organizace pohybu na stadionech fotbalových. Zatímco na fotbalových stadionech bývají sektory pro hostující fanoušky striktně odděleny pevnými bezpečnostními prvky, jako jsou ploty, mříže a ochranné sítě, v prostředí hokejových stadionů tyto prvky často zcela chybí. Na fotbalových utkáních jsou hostujícím fanouškům rovněž vyhrazeny samostatné vstupy, toalety a stánky s občerstvením, což umožňuje minimalizaci fyzického kontaktu mezi soupeřícími tábory. Oproti tomu hokejová infrastruktura bývá v tomto ohledu podstatně méně přísná. Na většině hokejových stadionů v České republice, včetně plzeňského zimního stadionu, jsou sociální zařízení a občerstvovací stánky společné pro všechny návštěvníky bez ohledu na jejich klubovou příslušnost. Tato skutečnost umožňuje volnější pohyb hostujících fanoušků po areálu, což může ve vypjatějších situacích představovat bezpečnostní riziko.

První třetina utkání proběhla bez narušení veřejného pořádku, a tak se většina diváků během přestávky odebrala k občerstvení. Autor, spolu s několika dalšími členy bezpečnostní agentury, vykonával během přestávkové pauzy obchůzku v útrobách stadionu, včetně venkovních prostor u vstupu, s cílem dohlížet na dodržování pořádku a bezpečnosti návštěvníků. Během této činnosti si členové bezpečnostní služby všimli fyzického konfliktu mezi jedním z fanoušků hostujícího týmu a domácím příznivcem. Původně slovní a konfrontace rychle přerostla ve fyzickou potyčku, na kterou bezpečnostní agentura okamžitě reagovala. Autor, společně s kolegy, provedl zákrok za použití přiměřených donucovacích prostředků ve formě hmatů a chvatů. Účelem zásahu bylo oddělit zúčastněné osoby a zajistit útočícího jedince. Na základě dostupných informací a vizuálního posouzení situace byl za iniciátora incidentu vyhodnocen fanoušek hostujícího týmu, který byl následně zajištěn a s použitím pákového chvatu na horní končetinu vyveden mimo prostor stadionu. Následně mu byla odebrána vstupenka, čímž došlo k jeho vyloučení z další účasti na utkání. Celý zásah proběhl za přítomnosti městské policie, která situaci monitorovala a zaznamenávala prostřednictvím kamerového systému. Jelikož bezpečnostní agentura zvládla zásah v souladu s pravidly a bez nutnosti eskalace, nebylo třeba přímého zásahu ze strany přítomných policistů.

Další problémové jednání fanoušků nastalo v návaznosti na vývoj hry na ledové ploše. Po vstřelení branky hostujícím týmem došlo v sektoru hostů k bouřlivému projevu radosti doprovázenému pokřiky a posměšky směrem k sousední tribuně, kde se nacházeli příznivci domácího týmu. Ty na výpady zareagovali slovními urážkami, přičemž jeden

z domácích fanoušků vhodil do sektoru hostů plastový kelímek s tekutinou. Incident vyvolal řetězovou davovou reakci, která postupně eskalovala ve fyzickou konfrontaci mezi fanoušky obou táborů. Bezpečnostní agentura na vzniklou situaci zareagovala neprodleně a rozdělila se na dva zásahové týmy. Jeden tým směřoval do sektoru hostujících fanoušků, druhý do sektoru domácích příznivců. Autor se účastnil zásahu v sektoru hostů. Vstup do sektoru probíhal výstupem po tribunových schodech směrem k ohnisku konfliktu. Zpětně autor vyhodnotil, že okamžitý zásah bez předchozího zajištění číselné převahy a bez užití dalších opatření mohl představovat riziko, avšak na místě nedošlo k žádnému zranění pořadatelského personálu. V sektoru hostů došlo ke zklidnění situace za použití hmatů a upozornění, že jakékoliv další projevy podobného chování budou důvodem k vyvedení ze stadionu. Vzhledem k nízkému počtu členů bezpečnostní agentury v sektoru hostů, lze výsledek zásahu označit za efektivní a situaci se podařilo stabilizovat.

V sektoru domácích fanoušků došlo k identifikaci původce konfliktu, kterým byl muž středního věku zjevně pod vlivem alkoholu. Jeho chování vykazovalo známky silné intoxikace (nekoordinovaná chůze, nesrozumitelný verbální projev, zápach alkoholu). Situaci komplikoval fakt, že muž přišel na utkání se svou nezletilou dcerou, kterou v průběhu incidentu držel za ruku. Z tohoto důvodu nebylo možné provést fyzický zákrok bez rizika ohrožení dítěte. Bezpečnostní personál se pokusil nejprve o verbální deeskalaci situace, která však nebyla účinná z důvodu nízké ochoty ke spolupráci ze strany dotyčného muže. Ten opakovaně odmítal výzvy k opuštění stadionu, přičemž argumentoval přítomností své dcery a úmyslem zhlédnout celé utkání. Jelikož přítomnost dítěte v takto vyhrocené situaci představovala bezpečnostní riziko, do zákroku se následně zapojila přítomná městská policie, která pomohla muže vyvést mimo stadion. Incident byl tímto způsobem uzavřen.

Ve zbytku utkání již nedošlo k dalším závažným narušením veřejného pořádku. Atmosféra se udržela v mezích běžného sportovního fanouškovského projevu, včetně hlasitých, avšak nenásilných chorálů na adresu soupeře a rozhodčí.

Text realisticky a podrobně popisuje bezpečnostní opatření a zásahy při rizikovém hokejovém utkání z pohledu člena bezpečnostní agentury. Zdůrazňuje profesionální přístup pořadatelské služby, rychlé a přiměřené zásahy proti narušitelům pořádku i dobrou spolupráci s policií. Zároveň poukazuje na slabiny hokejové infrastruktury, zejména absenci fyzického oddělení fanouškovských táborů a sdílená zázemí, která

zvyšují riziko konfliktů. Text dobře vystihuje náročnost a citlivost bezpečnostní práce na sportovních akcích.

8.6 Komparace zjištěných poznatků

Na základě zpracovaných případových studií a rozhovorů s odborníky je možné provést srovnání fanouškovského prostředí a výskytu diváckého násilí ve fotbale a v hokeji. Přestože obě prostředí vykazují několik společných rysů, rozdíly jsou patrné zejména ve způsobu organizace fanouškovských skupin, v intenzitě emocí, a v četnosti a charakteru bezpečnostních incidentů.

Z analyzovaných událostí vyplývá, že k násilným projevům dochází častěji ve fotbalovém prostředí. Ve fotbale bývají výtržnosti organizovanějšího charakteru, často související s předem naplánovanými střety nebo provokacemi mezi soupeřícími tábory. Naproti tomu v hokeji má násilí spíše spontánní charakter, vyvolaný aktuálními emocemi v průběhu utkání.

Zatímco ve fotbale je použití pyrotechniky poměrně časté a součástí fanouškovské kultury (přestože nelegální), v hokejových arénách se logicky takové jevy vyskytují spíše výjimečně.

Zatímco ve fotbale je přítomnost pořádkových jednotek standardem, v hokeji často postačuje přítomnost pořadatelské služby a městské policie. Zásahy Policie ČR jsou ve fotbalovém prostředí častější a mnohdy preventivního charakteru, zejména při přesunech fanoušků, kde může dojít ke střetům v ulicích. V hokejovém prostředí k rozsáhlejším zásahům dochází výjimečně.

Fotbalové fanouškovské tábory se obecně vyznačují vyšší mírou organizace. Skupiny typu „ultras“ či „hooligans“ mají často jasně vymezenou strukturu a strategii. V hokeji existují rovněž oddané fanouškovské skupiny, avšak jejich činnost je většinou méně konfrontační a více zaměřená na podporu klubu než na rivalitu s oponenty.

Vše vychází z faktu, že aktivity hooligans a ultras byly odjakživa spojeny primárně s fotbalovými utkáními a i přesto, že určité skupiny vznikají také v hokejovém prostředí, stále se nedostáváme na takovou hranici, jako je tomu ve fotbale.

Výsledky komparace potvrzují, že divácké násilí je v prostředí fotbalu systematičtější, častější a obtížněji zvládnutelné než v hokeji. Hlavními faktory jsou vyšší

míra organizovanosti fanouškovských skupin a výraznější rivalita mezi kluby. Přesto je důležité neopomíjet ani hokejové prostředí, kde rovněž dochází k narušování pořádku, byť v menším rozsahu.

Společnými znaky jsou určitě davové reakce a nadměrná konzumace alkoholu. Jak bylo popsáno v teoretické části, tyto příčiny jsou zásadními ve vzniku diváckého násilí na sportovních stadionech a mimo ně.

8.7 Návrh na preventivní a bezpečnostní opatření

Na základě pozorování a analýzy fanouškovského chování na sportovních utkáních v České republice lze konstatovat, že současný bezpečnostní rámec není v řadě aspektů dostatečný pro účinné předcházení násilí a výtržnictví. Ačkoli dochází k dílčím zlepšením (např. využití kamerových systémů nebo posílení pořadatelských služeb), v mezinárodním srovnání české prostředí v některých oblastech zaostává. Z tohoto důvodu lze navrhnout zavedení několika nových opatření, která by mohla přispět ke zvýšení bezpečnosti a kultivaci fanouškovského prostředí.

Jedním z klíčových nástrojů, který se v praxi osvědčil v řadě evropských zemí, je adresný ticketing (personifikované vstupenky). Tento systém spočívá v tom, že vstupenka je vázána na konkrétní osobu – návštěvník je při jejím nákupu povinen uvést své identifikační údaje (např. jméno, datum narození či číslo občanského průkazu). Při vstupu na stadion pak probíhá ověření totožnosti, čímž je znemožněn anonymní přístup osobám, které se v minulosti dopustily protiprávního jednání. Tento systém má mimo jiné i preventivní charakter – vědomí možného dohledání zvyšuje u fanoušků míru sebekontroly. V současné době je tento systém standardem např. v Anglii.

S adresným ticketingem úzce souvisí i další navrhované opatření, a to centrální registr problémových fanoušků. Ten by sloužil jako databáze osob, které se v minulosti dopustily výtržností, násilí, užívání pyrotechniky nebo jiného narušení veřejného pořádku na sportovních akcích. Tito jedinci by mohli být na určitou dobu vyloučeni z návštěvy stadionů, a to nejen na základě soudního zákazu vstupu, ale také na základě disciplinárního řízení v rámci sportovních organizací. Klubům a pořadatelům by tím vznikl efektivní nástroj pro zamezení vstupu opakovaně problémovým osobám, aniž by byli závislí výhradně na kapacitách Policie ČR.

Další možností je zavedení povinné registrace fanoušků do klubových databází, což by se mohlo týkat zejména osob navštěvujících tzv. kotel či výjezdní utkání. Tato registrace by mohla být podmínkou pro získání vstupenek do vyhrazených sektorů a zároveň by umožňovala přesnější identifikaci v případě incidentů. Tato praxe již funguje například v Polsku, kde musí být návštěvníci sektoru hostů zaregistrováni a schváleni domácím klubem.

Za zvážení stojí také zvýšení odpovědnosti pořadatelských služeb a jejich profesionalizace. V některých případech se ukazuje, že členové pořadatelské služby nejsou dostatečně proškoleni pro řešení krizových situací a nedisponují adekvátními pravomocemi. Zavedení jednotných standardů výcviku, pravidelných školení a zajištění spolupráce s bezpečnostními složkami by mohlo zvýšit jejich efektivitu a autoritu v očích fanoušků.

Závěr

Tato bakalářská práce se zabývala problematikou porušování veřejného pořádku na sportovních utkáních, přičemž zvláštní pozornost byla věnována roli fanouškovských frakcí ve fotbalovém a hokejovém prostředí. Cílem práce bylo identifikovat hlavní příčiny a projevy diváckého násilí, analyzovat jeho průběh a vymezit důsledky, které s sebou takové chování nese jak pro samotné aktéry, tak i pro širší veřejnost, sportovní kluby a bezpečnostní složky.

V teoretické části byla nejprve vymezena základní terminologie a charakteristika jednotlivých typů návštěvníků sportovních utkání, včetně rozdílů mezi běžnými diváky, aktivními fanoušky, ultras a hooligans. Dále byla rozpracována témata, která se k problematice úzce vážou, jako například vliv alkoholu, skupinové chování, rasismus nebo používání pyrotechniky. Pozornost byla rovněž věnována institucionálnímu rámci prevence, tedy úloze pořadatelských služeb, Policie ČR, FAČR, UEFA a právnímu postihu nejčastějších trestných činů v této oblasti.

Praktická část využívala metodu případové studie, v jejímž rámci bylo analyzováno pět konkrétních sportovních utkání (tři fotbalová, dvě hokejová), která autor navštívil jako přímý pozorovatel. Každá událost byla rozebrána z hlediska atmosféry, chování fanoušků, bezpečnostních opatření a případných incidentů. Následně byla provedena komparativní analýza obou prostředí. Výsledky ukázaly, že k výtržnostem a násilí dochází častěji ve fotbalovém prostředí, kde jsou fanouškovské skupiny výrazně organizovanější, konflikty plánovanější a zásahy Policie ČR častější. V hokeji je násilí spíše nahodilé, emocionálně motivované a méně strukturované. Společným jmenovatelem je však v obou případech přítomnost alkoholu a efekt skupinového jednání.

Na základě zjištěných poznatků lze konstatovat, že ačkoli dochází k určitým bezpečnostním posunům (např. modernizace stadionů, kamerové systémy, důraznější práce pořadatelské služby), české prostředí zaostává za některými evropskými standardy. Proto byla v závěru práce navržena opatření, která by mohla přispět ke kultivaci prostředí a prevenci diváckého násilí. Mezi tato opatření patří zejména zavedení adresného ticketingu, centrálního registru problémových fanoušků, povinné registrace do klubových databází a profesionalizace pořadatelských služeb.

Z hlediska naplnění cílů práce lze konstatovat, že jak hlavní, tak vedlejší cíl, byly splněny. Práce nabídla konkrétní vhled do současné situace v České republice, pojmenovala klíčové problémy, identifikovala rozdíly mezi fotbalem a hokejem a přinesla návrhy, které reflektují zkušenosti z praxe i osvědčené zahraniční přístupy.

Závěrem lze říct, že problematika násilí na sportovních utkáních zůstává nadále aktuální a vyžaduje systematický, mezioborový a dlouhodobý přístup. Kromě represivních a organizačních opatření je nezbytné pracovat i s fanouškovskou komunitou jako celkem, a to nejen prostřednictvím restrikcí, ale i dialogu, výchovy a pozitivního zapojení do sportovního prostředí.

Seznam použitých zdrojů

Literární zdroje

1. DANIEL, O. *Násilím proti „novému biedermeieru“*. Příbram: nakladatelství Pistorius a Olšanská, 2016. 178 s. ISBN 978-80-87855-90-4.
2. GOODYER, P. *Drogy + teenager*. Praha: slovanský dům, 2001, 162 s. ISBN 80-86421-44-9.
3. JELÍNEK, J. a kol. *Trestní právo hmotné. Obecná část. Zvláštní část. 8. vydání*. Praha: Leges, 2022, 1040 s. ISBN 978-80-7502-576-0.
4. KASAL, J. *Násilí na stadionech jako odraz kultury*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2013, 219 s. ISBN 978-80-7435-362-8.
5. MAREŠ, M., SMOLÍK, J., SUCHÁNEK, M. *Fotbaloví chuligáni*. Brno: nakladatelství Barrister a Principal, 2004, 182 s. ISBN 80-90-333-0-3.
6. MIKŠÍK, O. *Hromadné psychické jevy (Psychologie hromadného chování)*. Praha: nakladatelství Karolinum, 2005, 269 s. ISBN 80-246-0930-4.
7. NOVOTNÝ, F. a kol. *Trestní právo hmotné. 4. vyd.* Plzeň: Aleš Čeněk, 2017. 373 s. ISBN 978-80-7380-651-4.
8. SCHOLZ, P. *Problematika fotbalového diváctví v České republice aneb „Quo vaditis, fotbaloví příznivci?“*. Brno: Paido, s.r.o., 2018, 133 s. ISBN 978-807315-268-0.
9. SLEPIČKA, P., HOŠEK, V., HÁTLOVÁ, B. *Psychologie sportu, 3. vydání*. Praha: nakladatelství Karolinum, 2020, 242 s. ISBN 978-80-246-4744-9.
10. SMOLÍK, J. *Fotbalové chuligánství „historie, teorie a politizace fenoménu“*. Karlovy Vary: Zdeněk Plachý – vydavatelství a nakladatelství, 2008, 280 s. ISBN 978-80-90-35-56-3-7.
11. SMOLÍK, J. *Subkultury mládeže, uvedení do problematiky*. Praha: GRADA Publishing a.s., 2010, 288 s. ISBN 978-80-247-2907-7.
12. ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní zákoník. Komentář. 3. vydání*. Praha: C. H. Beck, 2023, 4933 s. ISBN 978-80-7400-893-1.
13. ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní právo hmotné, 7., přepracované vydání*. Praha: Wolters Kluwer, a. s., 2014, 1040 s. ISBN 978-80-7478-616-7.
14. ŠČERBA, F. a kol. *Trestní zákoník. Komentář. 1. vydání*. Praha: C. H. Beck, 2020, 3331 s. ISBN 978-80-7400-807-8.
15. ŠKODA, J. a kol. *Zákon o policii s komentářem. 2. vyd.* Plzeň: Aleš Čeněk, 2013, 479 s. ISBN 978-80-7380-447-3.

16. VANGELI, B. *Zákon o Policii České republiky. Komentář. 2. vydání.* Praha: C. H. Beck, 2014, 483 s. ISBN 978-80-7400-543-5.
17. VETEŠNÍK, P., JEMELKA, L. *Zákon o obecní policii. Komentář. 2. vydání.* Praha: C. H. Beck, 2019, 463 s. ISBN 978-80-7400-729-3.
18. ZÁMEK, D. *Hromadné narušení veřejného pořádku z pohledu Policie ČR.* Plzeň: Aleš Čeněk, 2013, 197 s. ISBN 978-80-7380-429-9.
19. ŽATECKÁ, E. *Trestní právo hmotné a procesní – zvláštní část.* Brno: Masarykova univerzita, 2014, 152 s. ISBN 978-80-210-7288-6.

Legislativní dokumenty

1. ČESKO. *Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.* [online]. 2009. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40>.
2. ČESKO. *Zákon č. 84/1990 Sb., o právu shromažďovacím.* [online]. 1990. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1990-84>.
3. ČESKO. *Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky.* [online]. 2008. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2008-273>.
4. ČESKO. *Zákon č. 553/1991 Sb., o obecní policii.* [online]. 1991. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1991-553>.
5. ČESKO. *Zákon č. 65/2017 Sb., o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek.* [online]. 2017. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2017-65>.
6. Úřední věstník Evropské unie, C 444, 29. listopadu 2016. (*Usnesení Rady o aktualizované příručce s doporučeními pro mezinárodní policejní spolupráci a opatřeními k předcházení násilí a výtržnostem a jejich zvládnutí při mezinárodních fotbalových zápasech, které se týkají alespoň jednoho členského státu („fotbalová příručka EU“), 32016G1129(01)*)
7. VÝBORNÝ, Š. *Aplikovatelnost trestu „zákazu vstupu“ (§ 76TrZ) při postihu extremismu.* Brno. Článek.

Seznam zkratek

FC – Fotbalový klub (football club)

AC – Atletický klub (athletic club)

UC – Fotbalové sdružení (unione calcio)

SK – Sportovní klub

TZ – Trestní zákoník

MMA – Smíšená bojová umění (mixed martial arts)

FAČR – Fotbalová asociace České republiky

FIFA – Mezinárodní federace fotbalových asociací (Fédération internationale de Football Association)

UEFA – Unie evropských fotbalových asociací (Union Européenne de Football Association)

OPL – Omamné a psychotropní látky